

Leto XIX. Štev. 75
DIREKTOR »BORBE«
VLAJKO BEGOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIĆ
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

ČETRTI PLENUM CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Doseženi uspehi potrjujejo pravilnost in zgodovinski pomen politike, ki jo je začrtal VI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije

Tovariš Aleksander Ranković je podal referat o aktualnih organizacijskih vprašanjih

Včeraj ob 9.30 se je začel v poslopu Centralnega komiteja v Beogradu IV. plenum Zveze komunistov Jugoslavije.

Plenarni sestanek je začel generalni sekretar Zveze komunistov Jugoslavije tovariš Josip Broz-Tito in dal besedo tovarišu Aleksandru Rankoviću, ki je imel referat o organizacijskih vprašanjih.

Po referatu se je razvila razprava, v katero je poslovalo več članov Centralnega komiteja.

Tovariš Aleksander Ranković je imel naslednji referat:

Tovariši in tovarišice! Naloga tega plenuma je, obravnavati nekatera pereča organizacijska vprašanja Zveze komunistov. Vključitve tega vprašanja v dnevi red te plenarne seje niso narekovali nekakšni izredni pojavi ali večje težave v Zvezi komunistov. Nasprotno, doseženi uspehi v celoti potrjujejo pravilnost in zgodovinski pomen politike, ki jo je začrtal VI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Gre torej predvsem za potrebe, da temeljito proučimo in razčistimo nekatera organizacijska vprašanja, vznikla iz življenja in dela naših organizacij od VI. kongresa do danes.

VI. kongres Zveze komunistov Jugoslavije je določil mesto in vlogo Zveze komunistov na sedanjih stopnjah našega družbenega razvoja kot organizatorja in vzgojitelja delovnih množic naše dežele. Kongres je ugotovil, da Zveza komunistov s svojo politično in idejno dejavnostjo, predvsem pa s prepricavanjem, deluje v vseh organizacijah, organih in ustanovah, da se uveljavljajo njena linija in gledišča ali gledišča posameznih njenih članov. Prav tako so bila z odobritvijo novega statuta Zveze komunistov Jugoslavije določena temeljna organizacijska načela, na katerih naj se Zveza komunistov v prihodnje gradi in organizacijsko razvija.

Sklepi VI. kongresa o mestu in vlogi Zveze komunistov v našem družbenem življenju posamezni komunisti in osnovne organizacije ne le, da niso pravčasno razumeli, marveč jih tudi pozneje niso pravilno razumeli in pojasnjevali. Bili so celo takšni nazori, kakor da so komunisti zdaj rešeni odgovornosti za nadaljnjo graditev socializma, da jih ne vežejo več gledišča organizacije, notranja disciplina in podobno. Takšni komunisti so pozabili, da naš boj proti komandantskim metodam ne pomeni, da komunisti ne bi morali imeti enotnega gledišča o bistvenih vprašanjih socialističnega razvoja, da tega gledišča ne bi morali razvijati in se povsod in na vsakem mestu zanj boriti. Med komunisti so se širila celo izmalničena mnenja, po katerih socializem je treba dati proste roke akciji protisocialističnih elementov, čeprav bi to ogrozilo svobodo socialističnih sil, izpodkopavalo družbeni red ter svobodni in neodvisni razvoj naše dežele. Vse to nedvomno kaže, da smo imeli

komunisti, ki so na svojih rameh prenesli ljudsko revolucijo in obnovo dežele ter položili čvrste temelje za zgraditev socializma, pravico in dolžnost, da budno spremljajo in vplivajo na nadaljnji razvoj socialistične Jugoslavije na vseh področjih družbene dejavnosti. Komunisti in vsi delovni ljudje naše dežele so odgovorni za pridobitev, dosežene v boju naših narodov za socialno in nacionalno osvoboditev.

Drugi plenum Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ne le, da ni bil korak nazaj, kakor se je to skubalo v zmešanih glavah naših »svobodnih mislecev«, marveč nasprotno, bil je velik in važen prispevek k odločnemu usmerjanju dela in aktiviziranju komunistov v Socialistični zvezi delovnega ljudstva. Drugi plenum je pravzaprav opozoril na napake v uveljavljanju sklepov in pojmovanju linije VI. kongresa ter začrtal osnovne naloge Zveze komunistov ter njenih organizacij v nadaljnjem boju za zgraditev socializma. Pomen plenuma je v tem, da je pripomogel k odstranitvi metod komandiranja iz komiteja kot značilnega birokratskega načina vodenja; hkrati smo opozorili na to, da to ne pomeni, naj komunisti opustijo vztrajno delo za idejno politično vzgojo naših delovnih ljudi v duhu so-

cializma in socialistične demokracije. Danes ni nobenega dvoma, da so sklepi II. plenuma na eni strani utrdili organizacije Zveze komunistov, na drugi pa pripomogli k pravilnejšemu razumevanju njihove preusmeritve v politični in družbeni dejavnosti ter boja na ideološki fronti prek Socialistične zveze, kjer zdaj je in mora biti težišče dela komunistov.

Vendar pa vseh napak v organizacijah nismo odstranili, ker mnogih vprašanj, nakopičenih po šestem kongresu, zlasti pa nekaterih vprašanj organizacijske narave nismo uredili. O teh vprašanjih smo zelo pogosto razpravljali v organizacijah Zveze komunistov in iskali ustrezne rešitve. Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije in centralni komiteji republik so to razpravo sistematično spremljali, urejali in proučevali svoja vprašanja, ki so vznikla iz življenja in dela v organizacijah, meneč, da je treba o njih podrobneje razpravljati in sprejeti sklepe na plenumu CK. Toda med uveljavljanjem sklepov II. plenuma in razpravo v organizacijah Zveze komunistov prav o teh ali takšnih vprašanjih so jeli članki Milovana Djilasa vnašati zmedo in prispevati k še večji dezorientaciji, tako v pogledu velikih ideoloških, kakor tudi organizacijskih vprašanj Zveze komunistov. III. plenum je pravčasno in odločno posredoval, zato je ta plenum eden najpomembnejših datumov v razvoju Zveze komunistov, ker je teoretično in politično analiziral ne le Djilasove nazore, marveč prek njegovih nazorov analiziral tudi tiste malomeščanske anarhistične pojave, katerih nosilci so najbolj zaostali elementi. Sklepi plenuma so močno orožje Zveze komunistov v nadaljnjem boju za njeno utrditev in vzpostavitev ideološko politične ravnih članov Zveze, od česar je nedvomno največ odvisno njihovo pravilno in uspešno delo v Socialistični zvezi delovnega ljudstva.

V tem je smisel in pomen III. plenuma CK ZKJ. Vtem pa, ko smo ga tako razumeli v vsej Jugoslaviji, so skušali razni krogi v tujini Djilasov primer senzacionalistično prikazati in politično vsestransko izkoristiti. Na Zahodu so pisali, da naša reakcija na plenumu potrjuje novo orientacijo Jugoslavije proti Vzhodu, od tam pa spet na ves glas kričijo, da je III. plenum pokazal, da smo globoko zabredli v zahodne vode. Vse to so seveda propagandistične spletke, ugibanja in kombinacije, brez sleherne

Splošna stavka v Egiptu

Kairo, 29. marca (AFP) Davišnji tisk je objavil resolucijo egiptovske vojske, ki zahteva, naj revolucionarni svet še nadalje ostane na krmilu, dokler ne bodo uresničeni revolucionarni cilji in da naj iz Sveta takoj izključijo vse člane, ki se ne bi strinjali z revolucionarnimi načeli. Častniki se ne strinjajo s sklepom Sveta z dne 25. marca, da je treba v državi vzpostaviti parlamentarno življenje.

Prva splošna stavka v egiptovski zgodovini je danes ohromila ves železniški promet.

V Kairu in Aleksandriji je prenehal ves tramvajski, avtobusni in avtomobilski promet. Vse banke in prodajalne ter delavnice so zaprte. Preskrba z električnim tokom in plinom je domala normalna, preskrba z vodo pa je zagotovljena.

Vse velike tekstilne tovarne v Kairu in Aleksandriji so popolnoma ustavile delo. Kamioni

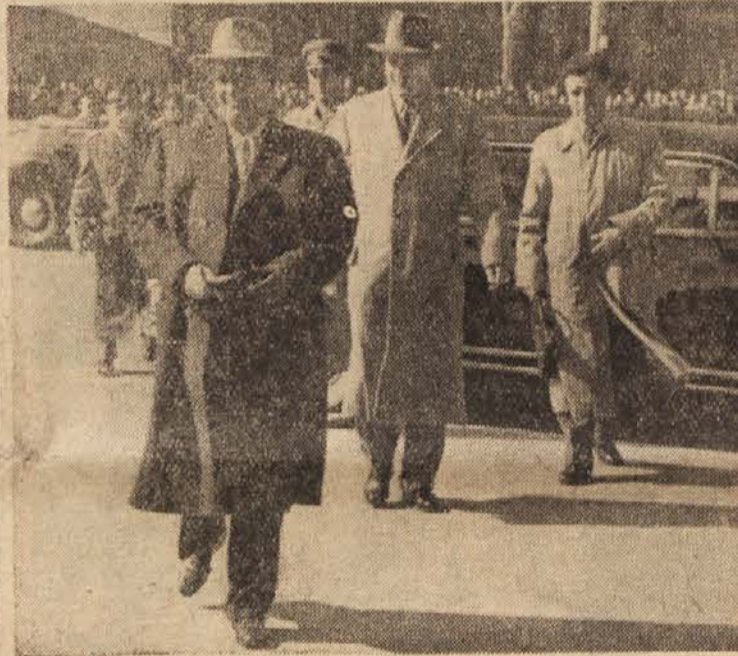
realne podlage. Ni moj namen, pa tudi ni v zvezi z današnjo temo, da bi se spuščal v te vseskozi samovoljne domneve, ker so bila dejstva že tudi doslej naš najprepričljivejši odgovor na vse laži in obrekovanje. Socialistična Jugoslavija še zmeraj čvrsto stopa po poti svoje neodvisnosti in sodelovanja z vsemi

demokracijami in miroljubnimi narodi in državami. Vsa napredna gibanja in ljudje na svetu, ki resno razmišljajo, spremljajo in proučujejo politične dogodke in pojave, so se kaj kmalu prepričali, da v zunanji in notranji politiki Jugoslavije ni nobenih bistvenih sprememb. Naše sodelovanje s socialističnimi in

drugimi demokratičnimi gibanji na svetu se bo tudi v prihodnje razvijalo in poglabljalo na podlagi medsebojnega razumevanja in enakopravnosti.

V delu tujega tiska se je zadnje dni znova razplamtela gonja v zvezi s pripravami na ta plenum. Vsa zadeva se suče okrog 70.000 izključenih članov ZK Jugoslavije v času od VI. kongresa do vstetega 31. decembra 1953. Skonstruirali so in spravili v javnost tudi takšne vesti, da so vse te izključitve v tesni zvezi z Djilasovim primerom, da njega še zmeraj podpirajo večje ali manjše skupine članov, zlasti intelektualcev, da je nastala v ZK Jugoslavije huda kriza itd. Mislim, da ni treba dokazovati, da vsa ta ugibanja nimajo nobene zveze s stvarnostjo. Djilasov primer je bil in je ostal osamljen in kratkotrajen pojav v ZK. Njegovo vprašanje smo obravnavali in uredili na najbolj demokratičen način, vzlic velikanski škodi, ki jo je storil naši državi v svetu. Iz vsega je videti, da je njegov primer

(Nadaljevanje na 2. strani)

Tovariš Tito prihaja na plenum

POLOŽAJ V EGIPTU SE VEDNO ZAPLETEN

Nagib nenadoma zbolel

Preložili so sejo revolucionarnega sveta — Kralj Saud odpotoval iz Kaira — O včerajšnjem deveturnem sestanku vojaških in civilnih ministrov — Mnenje londonskih in pariških časnikov — »Aurore« meni, da bi zaradi nesoglasij utegnla izbruhniti državljanska vojna

Kairo, 29. marca (Reuter). — Revolucionarni svet in vlada sta se danes popoldne sestala v rezidenčni palači Nagiba, ki je okraeval po današnji slabosti. Na sestanku so sklenili, da bodo umaknili sklep Sveta, naj bi julija letos sestavili parlamentarno vlado.

Enote, oborožene z mitraljezi, so zasedle glavne kairske ulice. Patrulje na vojaških avtomobilih krožijo po mestu. Prav tako so enote v mestni četrti, kjer sta britansko in ameriško veleposlanštvo.

Kairo, 29. marca (Reuter). General Nagib se je davi, potem ko je spremljal kralja Sauda, onesvestil na kairskem letališču. Zatem so uradno objavili, da so spričo zdravstvenega stanja predsednika Nagiba sejo revolucionarnega sveta preložili na 17. uro.

Objavili so tudi, da ni gotovo, ali bo Nagib prisostvoval izredni vladni seji, ki so jo sklicali za danes spričo čedalje bolj ostre politične krize. Polkovnik Naser se je mudil nekaj časa pri generalu Nagibu, zatem pa je odšel z ostalimi ministri.

Kralju Saudu se med enotedenskim bivanjem v Egiptu ni posrečilo, da bi posredoval med Nagibom in nasprotniki njegovega načrta o ponovni uvedbi parlamentarnega režima.

Predstavniki egiptovskega revolucionarnega sveta, major Šaker, je sinoči izjavil tujim tiskovnim pisarnikom, da egiptovsko ljudstvo ne bo nikdar postalo nezvesto revolucionarnim načelom in da se ne bo dalo preslepiti z manevari Nagiba in njegovih pristašev. Pripomnil je, da je egiptovsko ljudstvo dokazalo svojo odločnost ubraniti deželo, da bi ponovno prišla v roke »korumpiranih in tajnih imperialističnih agentov«. Šaker je dejal, da bo »volja ljudstva izražena prek delavcev, sindikatov, študentov in drugih organizacij«.

Sestanek egiptovskih vojaških in civilnih ministrov je trajal devet ur. Na sestanku so obravnavali spor med predsednikom Nagibom in podpredsednikom vlade Naserjem v zvezi s prihodnostjo dežele. Minister za nacionalno orientacijo Salem je po sestanku izjavil, da se niso spo-

razumeli, da pa so »določili načela sklepa«. Govorec množici, ki se je zbrala pred palačo, kjer je bil sestanek, je Salem dejal, da so vsa poročstva za to, da bodo revolucijo nadaljevali in da je še nadalje prva naloga evakuacija britanskih enot iz Egipta in Sudana.

Davišnji londonski »Daily Telegraph« piše v komentarju o najnovejšem položaju v Egiptu, da je zbrala pred palačo, kjer je bil sestanek, je Salem dejal, da so vsa poročstva za to, da bodo revolucijo nadaljevali in da je še nadalje prva naloga evakuacija britanskih enot iz Egipta in Sudana.

Davišnji londonski »Daily Telegraph« piše v komentarju o najnovejšem položaju v Egiptu, da je zbrala pred palačo, kjer je bil sestanek, je Salem dejal, da so vsa poročstva za to, da bodo revolucijo nadaljevali in da je še nadalje prva naloga evakuacija britanskih enot iz Egipta in Sudana.

Pariški časnik »Aurore« piše, da so »nesoglasja med generalom Nagibom in polkovnikom Naserjem tako velika, da bi utegnla izbruhniti prava pravcata državljanska vojna«. Časnik poudarja, da zdaj nihče ne ve, kako se bo položaj razvijal. »Aurore« poudarja kot važno dejstvo, da so prvič v javno življenje posegli tudi sindikati in zahtevali nadaljevanje revolucije.

»France Tilleur« vprašuje, čemu se je moral Nagib umakniti pred ljudstvom, katerega ljubljenec je bil do nedavna, in odgovarja takole: »V Egiptu je 18 mi-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
Stanje dne 29. marca ob 17. uri:
Srednja in jugozahodna Evropa je pod vplivom slabotnega področja visokega zračnega pritiska. Frontalne motnje, ki so zatele Francijo, povzročajo le oblačno vreme in padavine nad severno Nemčijo. Nadaljnje frontalne motnje, ki prodirajo z Atlantika, pa nas jutri še ne bojo zatele.
Dopolodne je bilo v Jugoslaviji lepo vreme z rahlo oblačnostjo, le v vzhodni Srbiji in Makedoniji je bilo oblačno s krajevnimi padavinami. Temperatura je bila v notranjosti od 4 do 10°C, ob Jadranu pa od 11 do 15°C. Najnižje jutranje temperature so bile v Sloveniji od -5 do +1°C, le v Ajdovščini je imele +8°C.
Napoved za torek, dne 30. marca: Lepo vreme z delno oblačnostjo, temperatura se bo rahlo dvignila.

REFERAT ALEKSANDRA RANKOVIĆA NA IV. PLENUMU CK ZKJ

Moč organizacije je v njeni sposobnosti, da se bori za ljudi, za njihovo razumevanje našega razvoja

(Nadaljevanje s 1. strani)

odjeknil samo v tujini. Kar se tiče nas in naše dežele v zvezi z Džilasovim primerom, je zadeva takale: iz ZK smo izključili samo 23 članov in od teh odpade na Srbijo 13, na Hrvaško 3, na Slovenijo 1, na BiH 1, na Makedo-

nijo 1, na Črno goro pa 4. Razen tega štela izključenih je še nekaj deset članov, ki so jim osnovne organizacije izrekle redno kazeno po statutu. Takšen je odmev, takšni so sadovi in posledice tega primera tudi v osnovnih organizacijah ZKJ in v enotah JLA.

Pravilna je orientacija, da se organizacije ZK znebe balasta, da izključijo tiste, ki so ZK idejno tuji, ki se ne bore za njen program in cilje. V osnovnih organizacijah pa ni enotnega kriterija, ne čnotne ostrine in budnosti. Se bolj škodljivo pa je, da je odnos nekaterih osnovnih organizacij brez jasnega političnega kriterija liberalen nasproti raznim idejno tujim elementom, ki izpolnjujejo samo formalno disciplino (redno plačujejo članarino in redno prihajajo na sestanke), vtem ko na drugi strani iste organizacije izključujejo iz Zveze tudi tiste članke, ki so ideološko nezgrajeni, ki nimajo poguma, da bi posegali v razpravo ali ki se težko izražajo v razpravi, ali ki so nesposobni, da bi predavali itd. Tako se v ZK vtihotaplja različni idejno tuji in karieristični elementi, izločimo pa iz nje čisto pošteno, socializmu vdane; toda zaostale delavce, uslužbence in kmete. Naše vodilno načelo bodi, da ideološko šibkejšim, toda zavestnim ljudem, borbem za socializem, pomagamo pri njihovem delu in izobrazbi.

Pri tem pa zabreduje v grobe napake, ko posamezne izključene članke čisto razglašajo za sovražnike socializma samo zato, ker so bili izključeni, s čimer brez sleherne potrebe ustvarjajo ne le politično vprašanje in težave na terenu, marveč vzpostavljajo tudi vseskozi nepravilen odnos in delajo tem ljudem krivico. Dogaja se celo, da nekatere organizacije ob izključitvi posameznih članov zahtevajo — seveda povsem krivično in po nepotrebnem — tudi njihov odpust iz službe. Samo za primer naj omenim, da je kontrolna komisija CK ZK Hrvatske ugotovila, da so od 90 izključenih članov ZK 24 takoj odpustili iz službe. Vse to najboljše dokazuje, da se takšne osnovne organizacije in takšna vodstva na terenu še niso otrešala administrativnih in birokratskih ukrepov, kakor tudi ne nedopustnega in grobega pritiska na svobodo in pravice državljanov. Kot enega takšnih administrativnih ukrepov je vredno omeniti tudi dajanje tako imenovanih karierističnih izključenih, ki jih navadno napišejo v pisarni kakoga vodilnega organa, torej v najboljšem primeru sestavijo na sestanku osnovne organizacije. Skozj težavno proceduro in muke gre sleherni, o katerem je treba sestaviti nekakšno karakteristiko. Tu čisto obravnavajo vseprek iz vsega življenja tistega človeka, na koncu pa napišejo vsemogoče v karakteristiko, oziroma po novi terminologiji — obrazložitev. Po mojem mnenju takšen dokument ne more biti obvezen za nobeno ustanovo, kadar gre za zaposlitev tistega človeka. Če je storil kaj protizakonitega, zaradi česar je bil izključen, lahko dobi ustanova ali podjetje informacije od pristojnih upravnih organov. Drugače pa ostane utemeljitev izključitve čisto notranja zadeva organizacije ZK. Vsega tega ne smemo mešati s potrebo in še oostrejšo budnostjo komunistov nasproti vsem tistim elementom, ki podjetju ali ustanovi delajo kakršno koli škodo. Omeniti hočem samo en primer, iz katerega najbolje vidimo, da so vse naše politične in družbene organizacije ostale povsem pasivne nasproti slabi praksi. Neka anketa komisija, ki je zajela 24.376 delavcev in uslužbencev v nekaterih podjetjih, je ugotovila, da je med njimi sodno obsojenih — celo po dvakrat — 2541 uslužbencev. Problem je v tem, da so takšne ljudi, ki so se vrnili iz zaporov, znova zaposlili pri bolj ali manj administrativno materialnih poslih, kakor: blagajniki, skladiščniki, čuvaji in podobno. Takšna praksa je očitno škodljiva za podjetje in nevzgojna za vse tiste ljudi, ki so bili obsojeni za kaznivá dejanja koristoljublja, tu pa izključno mislim na takšne. Sicer je treba tudi takšne ljudi sprejemati v službo, toda ne na takšna mesta, kjer jim je omogočeno, da znova napravijo škodo družbeni skupnosti.

spet razumejo to tako, naj bi se osnovna organizacija v podjetju neposredno ukvarjala z organizacijo dela in proizvodnjo v podjetju ter delala na stari praktičistični način. Prvo in drugo naziranje ni pravilno. Osnovna organizacija v podjetju ima osnovno nalogo, da politično vzgaja in ideološko izobrazuje tako komuniste, kakor tudi vse ostale delavce, da jih organizira in mobilizira za izpolnjevanje nalog v graditvi socializma. Osnovne organizacije naj se ne ukvarjajo z neposrednim izpolnjevanjem nalog glede organizacije dela in proizvodnje v podjetju, marveč naj bo njihovo politično in vzgojno delo konkretno in izvira naj iz konkretnih vsakdanjih problemov podjetja. Mislim, da ni treba poudarjati, da imamo v podjetjih še zmeraj najrazličnejše negativne pojave, raznovrstne protisocialistične težnje, ki bi utegnile postati tudi ovira v našem nadaljnjem socialističnem in demokratičnem razvoju. Če se ne bi odločno borili proti njim. Vtem ko imamo na eni strani razne partikularistične in lokalistične pojave, težnje direktorske samovolje ali anarhistične nezbrdnosti zaostalih delavcev, brezbržnosti stališče in vprašanje povečanja delovne storilnosti, na drugi strani niso redki pojavi kriminala, razpisnosti, zapravljanja družbene imovine na račun vse skupnosti. Mar vse to ni stvar, ki mora vzbuditi globoko zaskrbljenost slehernega delovnega človeka in napačnosti na razmišljanje in brezkompromisno borbo vse državne in politične faktorje proti takim pojavom? Proti takšnim pojavom se — to moram zlasti poudariti — delavski sveti čisto ne bore dovolj odločno, vršasih so nekateri izmed njih celo nosilci raznih negativnih pojavov, komunisti, sindikalne organizacije, člani SZ in delovni kolektivi pa na vse to molče in ne reagirajo. Eno izmed resnih vprašanj v delu komunistov v podjetju je njihova pomanjkljiva dejavnost v političnem delu zunaj podjetja. To stanje se je v mestih zadnje čase res znatno izboljšalo, znatno število delavcev in večji del komunistov je bolj aktiven v organizacijah SZ, vtem ko so delavci ki delajo v podjetjih, žive in stanujejo pa v vasi, v glavnem politično tam neaktivni, dasi bi lahko prav oni mnogo pripomogli k zboljšanju dela tudi v organih ljudske oblasti in političnih organizacijah.

bolj dejavni, čedalje odločnejši in bojevitejši nasproti sovražnikom socializma. Komunisti na vasi so pravilno razumeli politiko združništva ter potrebe boja za njegovo razvijanje in pospeševanje. Vzlic vsem tem pozitivnim dejstvom, ki dokazujejo, da so komunisti na vasi premagali glavne pomanjkljivosti in pravilno razumeli pot ZK, pa osnovne organizacije na vasi še zmeraj bolehalo za občutnimi pomanjkljivostmi, tako organizacijske narave, kakor tudi za znatnimi napakami ideološko politične narave. Predvsem je na vasi mnogo osnovnih organizacij, ki se organizacijsko niso dovolj okrepile, v katerih so še zmeraj važni problemi: disciplina, pravilna metoda dela, vsebina dela itd. Zato je dviganje politične zavesti in ideološke ravni članov ZK na vasi vsekakor ena najvažnejših nalog, kajti nizki ravni politične zavesti in velikim pomanjkljivostim v ideološki izobrazbi je treba pripisati razne negativne pojave, ki jih je med člani ZK na vasi dejansko največ.

ŠTEVILČNO STANJE ČLANSTVA ZVEZE KOMUNISTOV

Dovolite mi, tovariši in tovarišice, da vsaj v najkrajših potezah analiziram številčno stanje članstva ZKJ, kakor tudi vprašanje spremanja in izključevanja. Mislim, da je treba to storiti, preden preidem na ostala

vprašanja, ker bo ta analiza pripomogla, da bomo bolje spoznali in doumeli tudi druga organizacijska vprašanja. Stanje članstva ZK po republikah je bilo na koncu leta 1953 naslednje:

Republika	Delavcev	Kmetov	Uslužbencev	Ostalih	Skupaj
Srbija	70.120	98.504	71.398	30.624	270.646
Hrvatska	47.816	30.122	42.573	17.737	138.248
Bosna in Herc.	23.615	17.828	28.009	7.717	79.169
Slovenija	18.846	4.055	21.096	8.368	52.365
Makedonija	9.564	17.377	15.314	4.911	45.166
Črna gora	4.697	10.105	5.556	1.812	22.170
JLA	14.997	11.403	7.285	58.585	92.268
Skupaj	191.655	189.392	189.251	129.752	700.050

Iz teh podatkov lahko sklepamo, da je število delavcev v ZK še zmeraj razmeroma majhno. To je nedvomno velika pomanjkljivost v politiki spremanja novih članov. Toda o tem bom obširneje govoril pozneje.

Druga velika pomanjkljivost v številni sestavi članstva ZK je še zmeraj razmeroma majhno število članic ZK. Od 700.050 članov ZK odpade na ženske 121.159.

Število članic ZK očitno ne ustreza, in treba je storiti vse potrebne ukrepe, da se bo to stanje izboljšalo. Zlasti je treba posvetiti vsjo pozornost pojavu, da iz ZK zelo pogosto izključujejo tudi dobre ženske, samo zato, ker so kot matere preobremenjene ne le z delom z otroki in vsem gospodinjstvom, marveč tudi z delom v pisarni ali tovarni. Za mnoge žene v takšnih okoliščinah to niso majhne ovire v njihovi družbeni dejavnosti ter izpolnjevanju velikih in vsakdanjih dolžnosti v organizaciji. Ob upoštevanju vsega tega moramo imeti polno razumevanje za njihov osebni (pretežno osebni) položaj in jim dajati takšne naloge, da bodo lahko izpolnjevale tudi druge svoje obveznosti.

Mislim, da je potrebno, da se posebej dotaknemo ukrepov za organizacijsko ureditev in okrepitev ZK, to je politike izključevanja in spremanja v ZK. Od VI. kongresa, zlasti pa po II. plenumu CK ZKJ so storile organizacije obsežne ukrepe, da se iznebe slahih tujih, malomeščanskih in karierističnih elementov. Hkrati smo v ZK sprejeli zdrave, idejno in politično čvrste tovariše iz vrst delavcev, kmetov in uslužbencev.

Ce pogledamo pregled sprejetih in izključenih po republikah, dobimo po VI. kongresu naslednjo sliko:

Republika	Sprejetih	Izključenih	Razlika
Srbija	10.603	25.659	15.056
Hrvatska	6.115	13.949	7.836
Bos. in Herc.	4.577	19.737	15.160
Slovenija	915	4.368	3.453
Makedonija	1.120	5.142	4.022
Črna gora	261	1.075	814
JLA	1.507	2.537	1.030
Skupaj	25.096	72.467	47.371

Predvsem socialni sestav na novo sprejetih članov kaže, da so bile organizacije Zveze komunistov usmerjene na sprejem delavcev v članstvo, čeprav so še vedno pomanjkljivosti in neenaakomernosti glede kriterija. Od celotnega števila novih članov je bilo v I. 1953 (25.096) delavcev sprejetih 9062 ali 36.10%, kmetov 8167 ali 32.53% odstotka, uslužbencev 4530 ali 18,5% in ostalih 3337 ali 13,32%. Socialna sestava sprejetih članov v letu 1953 kaže v primerjavi z letom 1952, da je bilo v letu 1953 odstotno sprejetih več delavcev, kakor v letu 1952, kmetov znatno manj, uslužbencev in ostalih pa več.

Kar se tiče izključevanja iz ZK, mislim, da je bila osnovna orientacija v glavnem pravilna. V nekaterih okrajih pa je izključevanje iz ZK čisto dobivalo tudi kampanjski značaj. Tako so na pr. po drugem plenumu CK ZKJ v nekaterih okrajih Hrvatske samo na nekaj sestankih izključili večje število članov. V okraju Predragi od vseh 701 članov so izključili 134, v okraju Zadar od 1126 članov so jih izključili 320, v Donji Stubici so od 680 članov izključili 124. V BiH so v I. 1953 v 22 okrajih izključili 30 do 57% celotnega števila članov ZK.

Vzlic tem številnim izključitvam članov, ki ne izpolnjujejo potrebnih pogojev, da bi ostali v ZK, kar povsem ustreza določeni

in pravilni smeri za njeno okrepitev, pa vendar imamo okraje, v katerih je število članov v letu 1953 znatno naraslo. To povečanje števila članov pa ne bi nasprotovale tej splošni smeri, če bi na novo sprejeti člani res izpolnjevali vse pogoje najostrejšega kriterija, ki bi ga bilo zdaj čvrsto in dosledno uporabljati pri sprejemanju novih ljudi v ZK.

Na koncu leta 1952 je bilo 770.654, na koncu leta 1953 pa — poudarjam na koncu leta 1953 — brez na novo sprejetih številčno stanje 700.050 članov ZK. Imamo torej razliko 70.604. Po naši statistiki se je število za toliko zmanjšalo, če pa upoštevamo

Člani plenuma na poti v zgradbo CK ZKJ

25.996 na novo sprejetih članov, tedaj se je dejansko zmanjšalo za 47.371.

Novo število izključenih jasno kaže, da so se naše organizacije po VI. kongresu ZKJ, zlasti pa po drugem plenumu CK, začele otrešati določenega števila članov, ki so bili sprejeti nepravilno in ki torej niso izpolnjevali pogojev, da bi bili člani ZK. Če pa pogledamo socialno sestavo izključenih, bomo videli, da je med njimi mnogo delavcev, kar dokazuje, da so imele osnovne organizacije ZK v podjetjih npr. imerno oostrejši kriterij. Od celotnega števila izključenih v letu 1953 odpade na delavce 17.986 ali 24,82%. V terenskih organizacijah ZK pa je zelo počasn in težaven proces izločanja članov, ki niso komunisti, dasiravno je prav v njih ostalo precej malomeščanskih in karierističnih elementov. Celotno število izključenih uslužbencev, ki so bili v glavnem v terenskih osnovnih organizacijah, znaša 7.938 ali 10,65% celotnega števila izključenih, torej malone dva in polkrat manj kakor število delavcev, čeprav je število uslužbencev, članov ZK, manjše od števila delavcev samo za 2.424. To nam bodo najbolje pokazali sledeči podatki: v Kreki so po drugem plenumu CK izključili 135 delavcev in 3 uslužbencev, vseh članov ZK pa je v Kreki delavcev 360, uslužbencev pa 70. V treh podjetjih Zenice (trudnik, železarna in Konstruktor) so izključili 259 delavcev in 31 uslužbencev, v tej organizaciji pa je 761 delavcev in 339 uslužbencev. Največje število in odstotek izključenih odpade na kmete, in sicer: 39.483 ali 54,048% od celotnega števila izključenih. Toda v vaskih organizacijah imamo zelo različne kriterije, ne le po posameznih republikah, marveč tudi po posameznih okrajih, kar vsekakor zasluži posebno pozornost in proučevanje tega vprašanja v smislu vsaj približnega izenačenja kriterija pri sprejemanju v ZK in izključevanje iz nje.

OSNOVNE ORGANIZACIJE

Za velikansko večino osnovnih organizacij lahko rečemo, da se otrešajo birokratsko administrativnega načina dela. Stojče na tem stališču si res prizadevajo pravilno razviti svoje notranje življenje. Kar se tiče vsebine in načina dela, kakor tudi politične in ideološke izobrazbe, so osnovne organizacije tudi zelo napredovale. Toda vzlic temu ne bi mogli reči, da niso upravičeni očitki glede pogostih in dolgih sestankov, realnosti dnevnega reda in vsebine sestankov, praznih in nekonstruktivnih razprav na sestanku in podobno. Vse to velja za mnoge naše osnovne organizacije. Toda predvsem ni splošen pojav, nadalje pa — takšnih vprašanj ne moremo urediti s kričanjem in truščem: razpustiti Zvezo in organizacijo, zmanjšati število sestankov ali pa jih povsem opustiti, vzpostaviti liberalizem, klube namesto komitejev, odborov in organizacij itd. Takšni nazori so se lahko rodili samo v vdružju svobododomislilnih idej in misli, brez slehernega mišljenja in poznavanja stvarnega stanja v ZK. Sklepi II. plenuma so pripomogli k okrepitevi organizacij ZK in njihovi pravilni orientaciji na probleme političnega dela in političnega boja, boja proti birokratskim pojavom, razvijanja socialistične demokracije in socialističnih odnosov. Vse to pa ne pomeni, da so premagale vse svoje napake in da v osnovnih organizacijah ni več velikih pomanjkljivosti, ki jih je treba odstraniti. Pravilno delo in moč organizacije je predvsem v tem, koliko je sposobna in ali je orien-

tirana tako, da se na terenu bori za množice, za njihovo razumevanje našega razvoja in za pot graditve socializma. Iz takšnega dela in dejavnosti izvira tudi vsebina in dneveni red sestankov osnovne organizacije in komitejev.

V svojem pojasnjevanju bi se dotaknil še nekaterih vprašanj osnovnih organizacij v podjetju, na vasi in v naseljih.

Osnovne organizacije v podjetju

V teh organizacijah so se še najbolj znašli glede vsebine dela, ker so si še prej, v sistemu razvijanja delavskega samoupravljanja pridobile določeno prakso in ker jim je bilo v glavnem jasno, na katerih vprašanjih naj razvijajo svojo dejavnost. Lahko rečemo, da so te organizacije z rednimi izjemami pravilno zasnovale svoje delo in v glavnem obravnavale tista vprašanja, ki so važna za podjetje in kolektiv ter ob teh vprašanjih razvijale svojo dejavnost in mobilizirale kolektiv, da se bori proti raznim protisocialističnim pojavom. Še zmeraj pa zadevamo na nerazumevanje vloge in mesta organizacije ZK v podjetju. Eni razumejo to tako, da je naloga osnovne organizacije v podjetju, da se ukvarja samo z nekaterimi ožskimi organizacijskimi vprašanji, ne pa z vprašanji iz dela podjetja, kakor so vprašanja higienske tehnike, zaščite, strokovne izobrazbe in gospodarske vzgoje delavcev, boja proti izigravanju predpisov o socialnem zavarovanju itd. Drugi

Osnovne organizacije na vasi

V osnovnih organizacijah na vasi je politična dejavnost komunistov zadnje čase znatno večja. Krepitev in zboljšanje vaskih delovnih organizacij se razvija vzporedno s postopnim izločanjem nezrelih ali socializmu tujih članov, čeprav smo tu videli tudi odpor, oportunitizem in familiarnost v precejšnjem številu organizacij. Komunisti na vasi se zadnje čase otrešajo brezperspektivnosti, ki se je bila zakoreninila v nekaterih po uredbi o reorganizaciji kmečkih delovnih združenj, zlasti pri tistih, ki so bili v kmečkih delovnih združenjih. Komunisti se začinjajo zdaj zanimati za pospeševanje kmetijstva, za razvijanje kmetijskih združenj, za graditev raznih delavnic in naprav na vasi.

Ta brezperspektivnost je bila značilna zlasti pred II. plenumom CK ZKJ. Posamezni komunisti, ki so bili v delovnih združenjih, so namreč začeli obračati delu hrbet in si prizadevati, da bi povečali svoje premoženje, ker so videli v tem svojo perspektivo po razbremenjenosti mnogih kmečkih delovnih združenj. Razvoj tega je bilo v teh organizacijah največ pojavov nediscipline, kritikarstva, osebnih sporov, ljudi z veriskim prepričanjem, kakor tudi mnogo drugih negativnih pojavov. Ni dvoma, da so osnovne organizacije na vasi praviloma šibkejšje in manj aktivne od osnovnih organizacij v mestih, zlasti pa od organizacij v industrijskih centrih in v podjetjih. To je logično in razumljivo, če pomislimo na nizko politično in ideološko ravnen naših komunistov na vasi na pomanjkanje večjega smisla za organizirano politično in družbeno delo, na počasno in neodločno reagiranje na dogodke in na izpolnjevanje nalog. Po mojem mnenju moramo v tem iskati razloge njihovega izgubljanja v malenkostih, zaostajanja v našem razvoju in počasnosti v razvijanju vseh tistih spon, ki zavirajo graditve socializma in hitrejšje prodiranje socialistične zavesti na vas. Vzlic temu pa postajajo komunisti na vasi politično čedalje

Osnovne organizacije naselij

Po VI. kongresu CK ZKJ so bile razformirane osnovne organizacije v upravnih ustanovah in komunisti iz teh ustanov so se organizirali v osnovnih organizacijah po svojih bivalističih. Takšni ukrepi so pripomogli, da so dokaj oživele dotodanje tako imenovane ulične organizacije, v katerih so bili organizirani v glavnem upokojenci, gospodinjje in ljudje podobnih poklicev. Prav tako so množične organizacije, predvsem socialistična zveza, razvile večjo politično dejavnost. V tem kratkem času, t. j. od formiranja osnovnih organizacij v naseljih, smo dosegli znatne uspehe v razvijanju politične dejavnosti komunistov v SZ in v družbenih organizacijah, kakor tudi v razvoju samoupravnosti organov ljudske oblasti (dejavnosti zborov volivcev in raznih drugih oblik sodelovanja ljudstva v delu organov oblasti).

Toda v osnovnih organizacijah naselij nahajamo še razne pomanjkljivosti, zlasti organizacijskega značaja. Predvsem so te organizacije, zlasti v velikih mestih zelo raznovrstno sestavljene, tako po poklicih, kakor tudi po stazu v ZK ter po ideološko politični in kulturni ravni. Takšna sestava nedvomno otežkoča njihovo pravilno delo, ker se delo v njih ne more organizirati tako, da raznovrstna sestava ne bi vsaj nekoliko ovirala njihovega dela in normalnega funkcioniranja. Toda po mojem mnenju se takšnim oviram ni težko ogniti. Glavni pogoj je, da se otrešemo šablone in šablonskega gledanja na delo osnovnih organizacij. Vsaka organizacija naj pristo in bolj elastično prilagodi svoje delo danim pogojem in okoliščinam, v katerih živi in razvija svojo dejavnost. Na pr., če je potrebno, da se za komuniste organizira ideološko vzgojno (teoretično) delo, jih je treba za takšno delo razdeliti v skupine po ideološko politični ravni, ne pa šablonsko delati na enak način z vsemi. Se več, veliko je vprašanje, ali je treba slehernega člana ZKJ zadolžiti, da prav na tak način dela za svojo ideološko izobrazbo. To prakso je treba povsem opustiti, kajti dogajali so se tudi takšni nesmisli, da so za tak način dela enako zadolženi vsi, tisti, ki jim to ni potrebno in ki jim je to potrebno, pa niso imeli nobenih pogojev za učenje. Kadar gre za to, tedaj je treba zadevo postaviti na podlago protivoljnosti, prepričevanja in kritike zaradi zaostajanja tega ali onega tovariša v ideološkem razvoju. Kadar pa gre za obravnavanje linije, napotkov ali sploh za idejno politična vprašanja, ki se tičejo naše prakse, tedaj je to obveznost za slehernega člana ZKJ.

Drugo vprašanje je v tem, ali so se komunisti s prehodom v terenske osnovne organizacije opustili sleherne politične in druge dejavnosti v ustanovah, kjer so zaposleni. Na VI. kongresu smo opozorili na to, naj se člani ZK organizirajo kot aktivni komunistov v ustanovi in naj se kdaj pa kdaj, kadar je to potrebno, sestanejo ter obravnavajo tekoče probleme v ustanovi. Da se ne bomo napačno razumeli, poudarjam, da se to ne nanaša na vprašanje organizacije dela in delovanja same ustanove, marveč na politične probleme, na probleme delovne discipline, na zadržanje komunistov v ustanovi in na podobna vprašanja. Toda takšnih aktivov nikjer ni bilo. Komunisti v ustanovah se niso sestajali.

REFERAT ALEKSANDRA RANKOVIĆA NA IV. PLENUMU CK ZKJ

Osnovna stvar v ideološkem delu je razpravljanje o važnih vprašanjih družbenega življenja ter idejno in politično pojasnjevanje teh vprašanj

Tretje vprašanje je v tem, ali smo se to reorganizacijo zajeli tudi osnovne organizacije v tistih ustanovah, v katerih so nujno morale biti, kakor na pr. bolnišnice, gledališča, uredništva časnikov, večje založbe, radijske postaje, nekatera društva in podobno. Smisel te reorganizacije je bil med drugim v tem, da bi osnovne organizacije izločili iz administrativnih ustanov, ki smo jih z decentralizacijo in demokratizacijo vsega našega družbenega življenja močno skrčili in v glavnem omejili na administrativno delo. Toda v ustanovah, kakor so bolnišnice in gledališča, ki niso administrativne ustanove in v katerih se razvija raznovrstna družbeno koristna dejavnost, je potrebno, da so komunisti organizirani, da se bore za izpolnjevanje nalog. Če komunisti v teh ustanovah ne bodo organizirani, če se ne bodo z demokratičnimi sredstvi borili za pravilno delo in za svoja gledišča, tedaj se bo v takšnih ustanovah razvila stihija in vsakršni vplivi.

V osnovni organizaciji naselja, zlasti v velikih mestih, so se pokazale mnoge pomanjkljivosti. Te pomanjkljivosti izvirajo od tudi, ker so v teh organizacijah tudi takšni elementi, ki pridejo pod različne malomeščanske vplive. Zato se v teh organizacijah čisto razvijajo raznovrstne prazne intelektualistične razprave, namesto ostrega boja proti tem negativnim pojavom pa gledajo skozi prste tistim, ki izpričujejo razne pomanjkljivosti. V teh organizacijah so najbolj prišli do izraza malomeščanski anarhistični nazori, kakor so: »komunistov ne večjevo gledišča organizacij in vodstev, sleherni lahko ima in uveljavlja svoje naziranje o načelnih in konkretnih vprašanjih linije in taktike ZK in tudi če se to naziranje ne ujema z linijo ZK«. Razen tega je v teh organizacijah največ oportunitizma, največ famularnosti, nedisciplin in neodgovornosti v izpolnjevanju nalog.

Kaj je treba ukreniti, da bomo pomanjkljivosti v organizacijah naselja odpravili?

Prvič, treba je vzpostaviti osnovne organizacije ZK v vseh tistih ustanovah, ki niso čisto administrativne, kakor so gledališča, bolnišnice, uredništva časnikov, založbe, radijske postaje, dalje v družtvih, kakor so društvo književnikov, advokatov, likovnih umetnikov in podobno. Vse v teh ustanovah ali družtvih zaposlene komuniste je treba izločiti iz osnovnih organizacij naselja in vključiti v tako izoblikovane osnovne organizacije.

Drugič, pri organizaciji osnovnih dela in oblikovanju osnovnih organizacij naselja se je treba izogibati vsem togim oblikam in šablonam. Takšnim organizacijam ne smemo določiti področja po številu članstva, marveč je treba osnovne organizacije izoblikovati po konkretnem položaju, pri tem pa upoštevati, da vsaj približno zajamejo naselje kot naravno celoto in da število članov ene osnovne organizacije izvira iz tega ne glede na to, da bo imela ena osnovna organizacija več, druga pa manj članov. Jasno je, da je treba pri tem upoštevati, da število članov ne bo oviralo normalno delo osnovne organizacije.

Tretjič, delo v osnovnih organizacijah je treba zasnovati tako, da bomo zmeraj imeli pred očmi različno ideološko politično in kulturno raven članov, tam, kjer je to koristno in potrebno, pa vzpostaviti za ideološko vzgojno delo tudi skupine v skladu z ravni članstva.

Četrto, za pravilnejše in bolj organizirano delo je treba izvoliti sekretariat osnovne organizacije, ki bi izpolnjeval razne tekoče naloge na podlagi sklepov in splošnega pooblastila organizacije. Vsa dosedanja praksa je pokazala, da je takšen sekretariat nujno potreben. Ob pomanjkanju takšnega sekretariata je razumljivo, da nismo mogli prepričati, da se vsa osnovna organizacija sestaja večkrat, kakor je potrebno, in da se nepripravljenem sestanku, ki se čisto zelo zavleče, obravnava tudi najpomembnejša vprašanja. Zato je najbolj pravilno, izbrati sekretariat treh do petih članov, po številu osnovne organizacije, in ga pooblastiti, da obravnava razna tekoča vprašanja in obvešča osnovno organizacijo o vseh pomembnejših momentih. Tako se bomo ne le ognili nepotrebnim in čisto dolgim sestankom vse osnovne organizacije, marveč bomo odstranili tudi druge pomanjkljivosti v njenem delu. Da bomo videli, kakšna vprašanja se pojavljajo in o kakšnih razpravljajo na sestankih osnovne organizacije, zedojuje, da omenim le en primer. Zelo često namreč razpravljajo na

sestankih o pomanjkljivostih v privatnem življenju komunistov. Praksa je bila, da o vsaki takšni stvari ne le razpravljajo v osnovni organizaciji, marveč, da čisto posegajo tudi v nemogočo podrobnosti. Razen tega se to prenaša na ulico in tako človeka čisto izpostavlja raznim neprijetnostim, največkrat neupravičeno, vsekakor pa neumestno ključno na odgovor in s tem pada tudi ugled same organizacije, in je seveda neokusno, nekulturno in škodljivo. Mar ni bolje, da takšna osebna in druga vprašanja, zlasti malenkostna, kadarek čijeje posameznih članov, obravnava sekretariat in pride na sestanek s konkretnim predlogom; če osnovna organizacija ni zadovoljna s predlogom in preiskavo, pa lahko izvoli komisijo in ji naroči, naj zadevo znova preišče in poroča na sestanku o svojih ugotovitvah.

Petič, čeprav smo dosegli uspehe, čisto res z malenkostnimi napakami, vendar je treba v vseh osnovnih organizacijah ostreje postaviti vprašanje izločanja vseh zares tujih elementov, tistih elementov, ki so po svoji ideologiji in po svojih nazorih tuji ZK.

Šestič, treba je poskrbeti, da bomo v administrativnih ustanovah, združenjih in družtvih, kjer ni osnovne organizacije, organizirali aktivne komunistov, ki bodo kdaj pa kdaj sklicevali se-

stanke in obravnavali določene politične in druge probleme, vprašanja delovne discipline, izpolnjevanja nalog itd. Takšne aktivne je treba organizirati samo tam, kjer so potrebni in kjer lahko dejansko koristijo.

Sedmič, treba je poskrbeti, da se v bodoče javnost dela ZK ne profanira, kakor se je do gajalo doslej, ko smo malone vsak sestanek komunistov reklamirali kot javen, v resnici pa so na njem obravnavali čisto notranja organizacijska vprašanja, ki nimajo nobenega širšega pomena. Na primer v nekem mestecu je bilo treba na sestanku obravnavati nekatere malenkosti iz osebnega življenja neke tovarišice, članice ZK. Namesto da bi to zadevo, če je že prišla na dnevni red sestanka, opravili normalno in brez slehernega hrupa, ker je bila tovarišica v bistvu dobra, je osnovna organizacija razglasila na lepaku: Odprt sestanek osnovne organizacije, na katerem bomo obravnavali primer tovarišice te in te. Seveda je po takšni reklamirani ulici pritisnila na sestanek, da bi nasitila svojo radovednost. Komu more takšen odprt sestanek koristiti? Vsekakor ne bo koristil in ne more koristiti tisti tovarišici, pa tudi ne osnovni organizaciji pri obravnavanju nje-nega vprašanja, tudi če bi bilo umestno in potrebno, da pride na dnevni red sestanka.

izločitvijo tako imenovanih profesionalcev, marveč z borbo proti vzrokom samih pojavov. Če je sekretar okrajnega komiteja birokrat, pač ni zato, ker prejema plačo, marveč iz drugih razlogov. Ne glede na to, ali je plačan in kje prejema plačo. Pa tudi nasprotno, okrajni sekretar ni da bi moral dobiti plačo v ZKJ, pa je vendar lahko birokrat. Takšni sklepi nas lahko privedejo na popolnoma napačno pot in ne odkrijejo pravega vzroka birokratizacije. Kar se tiče tehničnega aparata komitejev, smo šli v boju proti velikim aparatom kdaj pa kdaj v drugo skrajnost in smo popolnoma odpravili tudi najnujnejše potrebni administrativni aparat. Niso redki primeri, da člani okrajnih komitejev opravljajo najnavadnejše posle. Pišejo protokole, zbirajo statistične podatke in skrbje za sezname vplačane članarine. Toda tam, kjer je potrebno, lahko opravljajo takšne posle ali honorarni uradniki ali člani ZK.

V centralnih komitejih republik so potrebni organizacijski sekretariat, oddelki za kadre, zgodovinski oddelki in kontrolne komisije, potrebno na je tudi ustrezno število administrativnih tehničnih uslužbencev. Ko postavljamo te organe, se moramo predvsem zavedati, da je zdaj težišče dela in vse politične družbene dejavnosti komunistov v Socialistični zvezi. Potemtakem niso več potrebni tisti organi CK, ki jih imamo ali ki bi jih lahko formirali pri SZ, ker bi tako podvojili delo, oziroma, ker bi na dveh mestih obravnavali bolj ali manj ista vprašanja. V tem je pravzaprav tudi bistvo linije in sklepov V. kongresa ZKJ in IV. kongresa SZDL — Zdjaj je glavna naloga, da do kraja preusmerimo delo ZK. To bo nedvomno najboljši poročstvo za nadaljnjo krepitev S, in uresničevanje politične vloge, ki naj jo ima v našem družbenem življenju.

narji so se pokazali kot najpomembnejša oblika za konkretno in pravočasno pomoč komunistom in vodilnemu kadru, da bi čimbolje razumeli, sprejeli in zagotovili izpolnjevanje linije in nalog.

Mislím, da lahko v tej obliki zelo uspešno organiziramo ideološko in politično delo tudi na vasi. Sestavni del tega in takšnega dela pa naj bo predvsem boj za odstranitev nepismenosti in kulturne zaostalosti na splošno. Zato nas čaka kot najvažnejša naloga, da naučimo nepismene pisati in brati, kajti tudi med člani ZK je nepismenih še mnogo, zlasti v BiH, Srbiji in Makedoniji. Ni dvoma, da je v mestih, zlasti večjih, mnogo več možnosti za razvijanje različnih oblik ideološkega in vzgojnega dela, saj imamo tam razne ustanove, ki organizirajo predavanja. Zato je škodljiva težnja v nekaterih osnovnih organizacijah ZK in SZDL, da svojemu članstvu naprtijo tudi organiziranje najrazličnejših predavanj v okviru ulice ali okviru osnovne organizacije, namesto da bi članom omogočili svobodnejšo izbiro predavanj, organiziranih v raznih ustanovah, predavanj, ki so čisto boljše in koristnejše od predavanj, ki jih organiziramo na terenu.

Nekatera vprašanja občinskih, okrajnih in mestnih komitejev ZK

Nižja vodstva ZK (občinski, okrajni, mestni in njim enaki komiteji) čedalje bolj postajajo politična vodstva na svojem področju. Tudi njihova osebna sestava je zdaj vsestransko boljša. K temu je pripomogla decentralizacija državne uprave, ker so šli uglednejši komunisti, ki so bili na raznih družbenih položajih v vršičkih državne administrativne uprave, nazaj v občine, mesta in okraje, kjer so jih izvolili v nižja vodstva ZK. To je nedvomno znatno vplivalo na zboljšanje dela vodstev ZK, s tem pa tudi osnovnih organizacij.

V občinskih komitejih nahajamo še zmerom velike pomanjkljivosti, čeprav smo že prej in tudi zadnje čase nanje opozarjali. Občinski komiteji so se v svoji sestavi res znatno poslabšali, ker je v njih zelo malo delavcev, celo v občinah, kjer imamo večja podjetja. Prav tako je v občinskih komitejih preveč administrativnega osebja, občinskih pisarjev, zadrudnih uradnikov in podobno. Znatno število občinskih komitejev ni zraslo v politična vodstva, tako da so še zmeraj v glavnem prenašalci direktiv z okrajnih komitejev, ali pa se največkrat ukvarjajo z raznimi tehničnimi posli, kakor je zbiranje članarine in podobno. Mislím, da ne bo pretirano, če rečem, da same okrajne komiteje zadene velika odgovornost za takšno stanje občinskih komitejev, ker jim premalo pomagajo, da bi se razvili v politična vodstva na svojem področju, marveč se zadovoljujejo že s tem, če dobro opravljajo razne tehnične posle. Se več, nekateri okrajni komiteji čisto neposredno hodijo v osnovne organizacije, t. j. mimo in brez članov občinskih komitejev, ker mislijo, da so izpolnili svoje obveznosti in naloge, če obveščajo občinske komiteje.

Razen vseh drugih pomanjkljivosti občinskih komitejev pa lahko rečemo, da se je v njih bolj kakor kjer koli ohranil birokratsko administrativni način dela. Še zmeraj niso redki podvaji njihovega neposrednega administrativnega vmešavanja v delo organov ljudske oblasti, v delo množičnih organizacij in v delo raznih drugih ustanov.

Na splošno rečeno, okrajni in

mestni komiteji so že mnogo bolj izoblikovana vodilna telesa. V marsičem so že premagali stare pomanjkljivosti, v glavnem so kos celotnemu položaju na svojem področju in sposobni, da samostojno vodijo. Njihov sestav je ustrezen, če ga gledamo v celoti, posebna skrb za kakovost sekretarjev komitejev pa je rodila dobre sadove.

Pri vsem tem ne smemo pozabljati, da vloga okraja, ki jo ima zdaj v naših pogojih, zahteva od članov komiteja več znanja in samostojnost, da bodo lahko izpolnjevali različne in zamotane naloge. Zato nekateri člani okrajnih in mestnih komitejev, ki so prej lahko ustrezali nalogam, zdaj ustrezajo temu teže ali pa sploh ne morejo. Velika večina članov okrajnih komitejev ima še zmeraj samo osnovno šolo, zelo malo pa jih je z večjo šolsko izobrazbo. Res je bilo stanje mnogo slabše, ukrepi glede šolske izobrazbe članov komitejev in nižjega vodilnega kadra pa so rodili dokaj dobre sadove.

Vzpostavitev sekretariata pri mestnih in okrajnih komitejev se je pokazala kot pravilna in nujno potrebna. Zdjaj opravljajo tekoče posle, pripravljajo dnevni red za seje komitejev in skrbje za uveljavljanje sklepov komitejev. Sekretariat zdaj ne delajo napak, kakršne so delali prej biroji, ki so sprejemali sklepe in opravljali celotno delo, plenum pa spremenili zgolj v formalnost.

Kakor veste, smo že zdavnaj začeli razpravo o združitvi okrajnih in mestnih komitejev. Ta združitev je v skladu s perspektivnim razvojem komun in pripravami na organizacijo v smislu združitve mest in vasi po liniji ljudske oblasti. Prvo in drugo bo pripomoglo ne le k zboljšanju dela na splošno, marveč tudi k odstranitvi sleherne razvojenosti med mestom in vasjo, kakor tudi k znatni okrepitvi okrajnih političnih in administrativnih organov. Čeprav je združitev okrajnih in mestnih komitejev v bistvu pravilna in na liniji našega razvoja, vendar menim, da z reorganizacijo ne kaže pohiteti, marveč da jo je treba uveljaviti postopoma, pri tem pa temeljito proučevati vsa vprašanja v zvezi z njo.

Tovariša generalpolkovnika Gošnjak in Krajačić prihajata na plenum

Nekatera konkretna vprašanja idejnega in vzgojnega dela

Mislím, da je važno povedati nekaj besed o ideološkem in vzgojnem delu, ker so organizacije ZK v tem vprašanju še zmeraj dokaj slabo orientirane.

Osnovne organizacije in komiteji si mnogo prizadevajo, da bi idejno in vzgojno delo čimbolje organizirali, še zmeraj pa si niso na jasnem, za katere oblike ideološkega dela naj se odločijo in kaj je treba proučevati. Po VI. kongresu je bilo gradivo kongresa osnovno gradivo, ki so ga proučevali bolj teoretično, in to proučevanje se je zaključilo z nekaj predavanji. Po II. plenumu CK ZKSJ smo dosegli nekaj napredka v povezovanju ideološkega in vzgojnega dela z neposrednimi političnimi nalogami. Nekaterim organizacijam pa ni še povsem jasno, kaj in kako je treba proučevati. Ideološko delo je še zmeraj omejeno skoraj izključno na teoretično delo, idejno in vzgojno delo pa zapostavljamo. Glavno je v ideološkem delu razpravljati o prečnih vprašanjih našega družbenega življenja ter jih idejno in politično pojasnjevati. Drugače program teoretičnega dela, kakor ga čisto zasnujejo nekatere organizacije, oddaljuje delavce od vsakdanjega političnega dela. Se več, delavci dobe vtis, da so samo intelektualci dorasli takšnemu delu in da teoretično delo za delavce sploh ni. V vprašanju organizacije ideološkega dela pri okrajnih komitejih vidimo dve skrajnosti; ali to delo še preveč centralizirajo v komiteju, kjer določajo tudi gradivo, ali pa ga prepuščajo stihiji oziroma osnovnim organizacijam, da same odločajo, ali bodo kaj proučevali ali ne.

Vzlic vsem tem pomanjkljivostim pa po drugem plenumu CK ZKJ pri večini okrajnih komitejev in osnovnih organizacij vidimo vendarle večjo orientacijo na proučevanju naše konkretne problematike (razne uredbe, zakoni in pod.), hkrati pa povezovanje vsega tega s konkretnimi

nalogami in bojem za njihovo izpolnjevanje. Razen tega je na sestankih komitejev zdaj več načelne temeljitije razprave o določenih gospodarskih in političnih vprašanjih. To so vsekakor važna vprašanja in treba jih je posebej proučiti, zlasti v smislu preprečevanja slehernega dvojnega dela na tej liniji, to je prek ZK in prek SZ.

Oblike ideološkega dela so v raznih organizacijah različne: predavanja z razpravo, debatni klubi, seminarji, krožki, ljudske univerze, zadnje čase pa ustanavljajo in razvijajo tudi delavske univerze, ki so se že pokazale kot primerna oblika zlasti v industrijskih središčih. Vse to kaže, kako nepravilni so nekateri nazori, da lahko kadre ideološko izobražujemo samo v šolah.

V partijske šole prihaja zdaj razen manjšega števila članov okrajnih in občinskih komitejev v glavnem več delavcev iz proizvodnje, ki se po končani šoli vračajo na svoja mesta. Tudi programe šol smo spremenili, tako da zdaj obsegajo najvažnejša politična in gospodarska vprašanja graditve socializma v naši deželi. Toda pouk v šolah je vzlic vsem naporom še ohranil nekatere poteze dogmatizma in šablone.

Razen seminarjev sekretarjev občinskih komitejev in osnovnih organizacij mnogo okrajnih komitejev kdaj pa kdaj prireja seminarje z vsem članstvom, na katerih proučujejo politična in gospodarska vprašanja. Ti semi-

pručenju stanje ni nič boljše. Politični in drugi organi na filmskem programu niso bili dovolj zainteresirani. To smo pri nas v glavnem prepuščali podjetjem in podjetjem za razdeljevanje filmov, pri katerih tudi prevladuje komercialni moment. Zato je filmski repertoar pri nas slab. Zapostavljeni so tudi domači dokumentarni filmi, ki so dokaj dobri in koristni za naše državljanse, zlasti na podeželju, celo zelo poučni.

Ker je naše kinematografsko omrežje zelo redko in ker imamo več manjših krajev, zlasti na vasi, ki nimajo ne kinoaparature ne stalnih prostorov, čutimo veliko potrebo po potujočih kinoaparaturah, ki jih pri nas že izdelujemo.

Ker nimamo določenega predpisa o pravici do ustanovitve založniških podjetij, so pri nas nastala tudi takšna založniška in filmska podjetja, ki nimajo dovolj političnih in kulturnih kvalitiet, da bi lahko presodila, kaj je treba izdati. Nekatera teh podjetij so zdaj celo izven sleherne kontrole. Značilno je, da o idejni in politični smeri te dejavnosti skoraj ničesar ali zelo malo pišemo, in da jo celo redko kritiziramo. Politiko založniške in filmske dejavnosti mora v naši deželi nekdo voditi. To morda temu ali onemu ne bo všeč, iz teh ali onih razlogov, denimo zaradi »nedemokratičnosti«, toda za nas mora biti nekaj jasno: če te politike ne vodijo in ji ne dajo vsaj splošnih smernic politični in družbeni organi, če je ne vodi SZ, tedaj jo bo vodil nekdo drug (kakor jo res vodi). Komunisti, ki delajo na tem področju, bi morali biti organizirani in se boriti za idejnost v založniški dejavnosti, da ne bi prišla navzven v koristni socialistične graditve, marveč nasprotno, da bi bil njen glavni cilj: vzgoja državljanov v duhu socializma.

Kar se tiče filma, po mojem mnenju stanje ni nič boljše. Politični in drugi organi na filmskem programu niso bili dovolj zainteresirani. To smo pri nas v glavnem prepuščali podjetjem in podjetjem za razdeljevanje filmov, pri katerih tudi prevladuje komercialni moment. Zato je filmski repertoar pri nas slab. Zapostavljeni so tudi domači dokumentarni filmi, ki so dokaj dobri in koristni za naše državljanse, zlasti na podeželju, celo zelo poučni.

Ker je naše kinematografsko omrežje zelo redko in ker imamo več manjših krajev, zlasti na vasi, ki nimajo ne kinoaparature ne stalnih prostorov, čutimo veliko potrebo po potujočih kinoaparaturah, ki jih pri nas že izdelujemo.

Poklicni kader in aparat ZK

Rad bi povedal nekaj besed o poklicnem kadru in tako imenovanem aparatu ZK, zlasti zato, ker povsem neutemeljeno krožijo vesti, da je število poklicnega kadra veliko in da je aparat ZK velik.

V zadnjih nekaj letih smo vzporedno z decentralizacijo in demokratizacijo našega družbenega življenja in postopoma zmanjševali tu aparat Zveze komunistov. Od l. 1948 do 1950 smo ga zmanjšali na minimum, v letu 1952 pa je obsegal poklicni partijski vodilni kader v vsej Jugoslaviji 1464 ljudi. Mladinski poklicni kader je imel 352 ljudi; od leta 1950 smo si odločno prizadevali zmanjšati kader tako, da ima zdaj poklicni kader 190 sekretarjev okrajnih in mestnih komitejev, 73 članov okrajnih komitejev in 42 tovarišev, ki delajo v centralnih komitejih republik, v mestnem komiteju Beograda, PK Vojvodine in oblastnem komiteju Kosmeta. Iz teh podatkov jasno vidimo, da v ZK veliko število poklicnega kadra sploh ni problem. Tisti, ki zdaj trdijo, da se lahko proces debirokratizacije razvija z nadaljnjim zmanjševanjem števila poklicnega kadra, pravzaprav udarjajo na odprta vrata. Problema odstranjevanja birokratskih pojavov, ki jih pri nas še zmeraj imamo, ne moremo rešiti s popolno

pručenju stanje ni nič boljše. Politični in drugi organi na filmskem programu niso bili dovolj zainteresirani. To smo pri nas v glavnem prepuščali podjetjem in podjetjem za razdeljevanje filmov, pri katerih tudi prevladuje komercialni moment. Zato je filmski repertoar pri nas slab. Zapostavljeni so tudi domači dokumentarni filmi, ki so dokaj dobri in koristni za naše državljanse, zlasti na podeželju, celo zelo poučni.

Ker je naše kinematografsko omrežje zelo redko in ker imamo več manjših krajev, zlasti na vasi, ki nimajo ne kinoaparature ne stalnih prostorov, čutimo veliko potrebo po potujočih kinoaparaturah, ki jih pri nas že izdelujemo.

Nekatera vprašanja političnega dela na splošno in družbene organizacije

Poudaril sem že, da so komunisti v osnovnih organizacijah v glavnem pravilno razumeli svojo vlogo in naloge inicijatorjev in organizatorjev vzgojno političnega dela med množicami. Sleherna trditve, da se politična dejavnost

pri nas razvija stihijno, mimo komunistov in brez njih, da so komunisti celo ovira v pravilnem političnem razvoju, ovira v nadaljnjem razvoju socialistične demokracije pri nas, torej ne le (Nadaljevanje na 4. strani)

REFERAT ALEKSANDRA RANKOVIČA NA IV. PLENUMU CK ZKJ

POLITIČNA IN RAZNOVRSTNA DRUŽBENA DEJAVNOST DELOVNIH LJUDI POSTAJA OSNOVNO OBELEŽJE NAŠE SOCIALISTIČNE STVARNOSTI

da ne drži, marveč je v svoji osnovi napačna, apolitična in globoko škodljiva, celo protirevolucionarna.

Socialistična demokracija v naši družbi ni nobena abstraktnost, ni umetno izmišljena in vsiljena družbi, marveč je zrasla iz družbene stvarnosti, v kateri ima svojo čvrsto osnovo. Socialistična demokracija, to so delavski sveti, zajamčena pravica delovnim ljudem, da upravljajo podjetja in razdeljujejo presežek dela, to je razvijanje organov samoupravljanja, razvoj komunalne skupnosti.

Oblike razvoja socialistične demokracije se v naši državi izpopolnjujejo z zmeraj novo vsebino. Politična in raznovrstna družbena dejavnost delovnih ljudi naše države je glavno obležje naše socialistične stvarnosti. Nič se ne more prikriti ali prezreti dejstva, da so komunisti, naslonjeni na široke delovne množice, polagali temelje za razvoj socialistične demokracije v naši državi in da so prav komunisti glavni pobudniki in organizatorji nadaljnje graditve socialističnih družbenih odnosov.

Razumljivo je, da razvoj socialistične demokracije ne gre lahko, da zadeva na velike težave in najrazličnejše pomanjkljivosti. Komunisti delajo v svoji politični dejavnosti tudi razne napake, ne le subjektivne, marveč tudi objektivne značaja. Se zmeraj imamo člane ZK, ki niso dovolj politično aktivni, še zmeraj imamo komuniste, ki se razen svojih ozkih resornih dolžnosti v gospodarstvu ali administraciji ne ukvarjajo s poli-

tičnim delom in ne delajo dovolj v množičnih in družbenih organizacijah.

Na VI. kongresu ZKJ smo začrtali kot eno izmed nalog v političnem delu, da bomo v družbenih organizacijah, kjer je to potrebno, vzpostavili aktivne komunistov. Ta direktiva pa ni bila izvedena, marveč nasprotno, razpustili smo organizacije v združenjih, kjer so prej delovale, člani pa so prešli v osnovne organizacije naselja in s tem so bili komunisti seveda v družbenih organizacijah povsem dezorganizirani. Ti napačni ukrepi so vsekar pripomogli, da so na pr. komunisti v Društvu književnikov še bolj ločeni, razcepljeni v skupine in frakcije, tako da svojo družbeno dejavnost večidel izčrpavajo v medsebojnem breznačelnem boju, prikrivajo svojo breznačelnost z geslom o svobodi mišljenja. In v tem ko se na eni strani razvija grupiranje in oster boj med člani ZK, se na drugi strani vtihotapljuje v naše družbeno življenje razni dekadentni nazori, razni malomeščansko anarhistični nazori o svobodi umetniškega ustvarjanja, ki niso v nobeni zvezi z resničnim umetniškim ustvarjanjem, pač pa so plašč, pod katerim se skrivajo razne protisocialistične akcije. Komunisti-umetniki se ne bore proti takšnim popačenim in socializmu tujim nazorom.

Menim, da je treba spregovoriti nekaj besed tudi o nekaterih vprašanih vseh družbenih množičnih organizacij. Zato bi se predvsem dotaknil Socialistične zveze.

Socialistična zveza

Aktivno sodelovanje čedalje večjega števila komunistov v delu SZDL je pripomoglo, da so mnoge njene organizacije postale živahnejše, mnogo bolj delavne kakor so bile prej. Zlasti velika dejavnost in politična pobuda organizacij SZ je prišla do izraza lani v oktobru in novembru tako v vprašanju Trsta kakor tudi v pripravah na volitve.

Toda glavna pomanjkljivost organizacij SZDL je, da se politična dejavnost razvija kampanjsko, da sklicujemo zbere in sestanke o večjih političnih vprašanih in dogodkih, pri tem pa še zmeraj preveč zapostavljamo stalno in sistematično politično delo, kakor na pr. organiziranje razprave o raznih družbenih vprašanih itd.

Da bi se lahko SZ poglobila v svojo pestro problematiko našega družbenega življenja, je predsedstvo SZ sklenilo, organizirati pri višjih vodilnih organih SZDL komisije, ki bodo proučevale razna politična in druga družbena vprašanja. Te komisije, sestavljene iz ljudi, ki opravljajo svoje redne posle, bodo pripomogle, da bomo posamezna vprašanja, za katera se mora zanimati SZDL, lažje proučevali ter pravočasno in pravilneje obravnavali v vodilnih organih. Med drugim sodijo med ta vprašanja: kulturno prosvetna dejavnost, vprašanja tiska, politično delo na vasi, delo med ženskami, delo družbenih in množičnih organizacij, včlanjenih v SZDL.

Ena najvažnejših nalog v po-

Ljudska mladina

Potrebe po spremembi sistema dela, osnovnih organizacij in vodstev LM so sprožile razpravo in različna gledišča o tem, kako prilagoditi delo novim razmeram. Eni so menili, naj bi bila LM pretežno zveza raznih društev (kulturnih, športnih in pod.) in naj bi se v glavnem ukvarjala z družbeno zabavnim, kulturnim in podobnim delom, zapostavljali pa so njeno politično vlogo. Drugi so iskali rešitve problema v spremembi organizacijskih oblik LM in ustanavljanju raznih zvez mladinskih organizacij (Zveze srednješolcev, Zveze delavske mladine, Zveze vaške mladine in pod.).

Očitno pa je, da ni nobene praktične potrebe po cepitvi organizacije LM in ustanavljanju posebnih organizacij po slojih. V takšni enoti LM in v organizacijskem smislu je mogoče razviti delo v širino in se posvetiti specifičnim problemom posameznih slojev mladine v najpopolnejšem smislu besede, ker osnovne organizacije LM že imamo v šolah, podjetjih in na vasi. Bistvo vprašanja je v delu osnovne organizacije, ne pa v ustanavljanju nekakšnih posebnih vodstev za delavsko posebej, za

ličnem delu SZ je politični boj proti sovražni dejavnosti. Razvoj socialistične demokracije, mnogi sovražni elementi, ki so doslej v glavnem molčali, so spoznali, da se jim zdaj odpirajo možnosti, da začno nemoteno dejavnost proti družbenemu redu Jugoslavije. Zadnje čase so se jeli aktivizirati, zbirati in govoriti glasneje tisto, kar so pravzaprav zmeraj mislili o socialistični Jugoslaviji. Ti elementi polagoma postajajo vsiljivejši in vztrajnejši. Zdi se, da se začeli zbirati v kavarnah in na svatbah, na pogrebih bivših politikov in policajev, na sedminah za kakim ranjnim somišljenikom, vzbujajo se jim skomine po dobrih starih časih. Na pr. lani v decembru se je na pogrebu bivšega ministra in bana vardarske banovine zbrala vsa beograjska reakcija, ki je prelivala solze za banom in za bridko usodo »Srbije, za katero se je mrtvi ban nekoč boril«.

Toda takšni elementi so se v svojih računih doslej še zmeraj zmotili in mislim, da so to doživeli tudi zadnje dni. Reakcionarna propaganda z Vzhoda in Zahoda proti naši državi in našim narodom niti za trenutek ne preneha. Ta propaganda spremeni samo svoje oblike. Zdi se osterjša, zdaj pojema, zmeraj pa se dosledno bori proti socialistični Jugoslaviji. Budnost nasproti dejavnosti sovražnikov in vztrajen boj proti slehernemu, kdor skuša razbijati tisto, kar naši narodi z veliko težavo grade, je najvažnejša naloga SZDL in vseh državljanov naše države.

srednješolsko posebej za kmečko mladino. Organizacijskih sprememb v tem smislu, da naj bi bila Ljudska mladina zveza raznih kulturnih klubov in krožkov, za zdaj ne načenjamo iz dveh razlogov. Prvič, ker v mnogih krajih nimamo tako razvitega kulturnega in družbenega življenja, da bi lahko LM z zbiranjem takšnih organizacij vplivala na pretežni del mladine. Drugič, nastane vprašanje, ali ne bi krnilli samostojnosti teh športnih in kulturnih organizacij, če bi zato, ker zbirajo mladino, bile hkrati včlanjene v zvezi, ki ima delno politični značaj. Vsekakor pa naj LM zlasti v mestih znaten del svoje dejavnosti usmeri na vzgojno delo v športnih, kulturnih in drugih organizacijah, ki zbirajo mladino, pomaga pri njihovem razvoju, tam pa, kjer te organizacije niso razvite, kjer ni dovolj strokovnih in gmotnih možnosti za njihov razvoj, naj LM začne organizirati in izpodbujati takšno dejavnost, ne da bi pri tem pozabljala na svojo politično vlogo.

Drugo organizacijsko vprašanje v LM je ustanavljanje teritorialnih organizacij. Približno

istočasno, ko smo začeli ustanavljati teritorialne organizacije ZK, so začeli v nekaterih republikah razpravljati o tem, da bi bilo treba organizacije LM zasnovati na teritorialnem načelu. V Sloveniji so lani, pojasnjujoč to z razvitim kulturnim in športnim življenjem, v mestih razpustili večino osnovnih organizacij v podjetjih in šolah ter začeli ustanavljati terenske organizacije. Posledice takšne reorganizacije so bile znatno manjše število članov te organizacije, ker del članov, mladincev, v novih organizacijah ni delal. Zaradi pomanjkanja gmotnih sredstev, prostorov za kulturno in drugo delo terenske organizacije v glavnem niso žele uspehov. V tem ko so srednješolci v okviru svoje organizacije prej razvijali veliko dejavnost (literarne skupine, znanstveni in debatni krožki, zborovske in dramske sekcije in dr.), je bilo v novi organizaciji, kjer naj bi se na skupnih vprašanih razvijalo delo v eni organizaciji delavske in srednješolske mladine, zelo težko najti skupno rešitev, ker je njihovo zanimanje v marsičem različno. V Sloveniji zdaj znova proučujemo vprašanje, da bi osnovne organizacije v šolah in podjetjih obnovili. Toda v nekaterih primerih, ko gre za delavsko naselje okrog tovarne, kajti takšnih naselij imamo pri nas več, imamo pogoje za družbeno in politično življenje ter delo mladine v naselju, in zato lahko tam ustanovimo organizacije LM na teritorialnem načelu. Srednješolsko in delavsko mladino lahko po potrebi povežemo na skupnih manifestacijah, prireditvah in podobno.

Hkrati nastaja tudi vprašanje razširitve in sprejemanja novih članov v organizacije. LM ima zdaj približno 1 milijon 117.000 članov, če ne štejemo 80.000 članov Zveze študentov in nad 200 tisoč članov LM, ki služijo vojaški rok. Treba je poudariti, da je razmeroma velik odstotek mladincev in mladink zunaj organizacij LM, zlasti v nekaterih krajih Hrvaške in Slovenije, pa tudi v drugih republikah.

Del delavske mladine še zmeraj slabo pozna probleme podjetij, čeprav se je LM in sindikatu posrečilo, da so mnogi mladinci in mladinke končali razne tečajne za gospodarsko in splošno izobrazbo, da bi čim uspešneje sodelovali v upravljanju.

Ena prvih in neodložljivih naših nalog je šolanje in strokovna izobrazba delavske mladine. To pa je predvsem vprašanje vzpostavitev šol v gospodarstvu in industrijskih šol. V novih pogojih gospodarskega poslovanja naših podjetij so le-ta dovolj zainteresirana, da sprejemajo mlade delavce, da se izuče obrti. To najbolje dokazuje naglo padanje števila učencev v gospodarstvu v zadnjih dveh letih. Od 83.316 v letu 1950/51 se je to šte-

vilo v letu 1952/53 zmanjšalo na 66.000 in še zmeraj pada. Tu ne gre zgolj za socialno vprašanje niti za nezadostne možnosti, da bi se mladi delavci šolali, marveč za resno nevarnost, ki grozi našemu gospodarstvu. Razen tega se dogaja, da nekatera podjetja čisto kršijo zakonite predpise, tako glede delovnega časa, kakor tudi glede odpuščenja mladih delavcev, tudi če do tega nimajo pravice. Po naših zakonih predpisih lahko mlad delavec dela tedensko do 30 ur. Podatki pa dokazujejo, da se razmeroma malo podjetij drži tega. Mnogo učencev v gospodarstvu dela celo po 48 ur in še več. V LR Srbiji dela do 48 ur tedensko 27,2% mladincev, nad 48 ur pa 3,5%, v Sloveniji dela do 48 ur 69,1%, nad 48 ur pa 6,2%; na Hrvaškem do 48 ur 63,8%, nad 48 ur pa 4% mladincev in mladink. Precej učencev je brez delovnih pogojev in socialnega zavarovanja. Takšnih učencev je samo v Makedoniji 10%. Vse to seveda vpliva na poslabšanje zdravstvenega stanja mladih delavcev, ki že zdaj vzbujajo zaskrbljenost.

Na nobenem področju našega družbenega življenja ni toliko raznovrstnih ostankov starega, ne le v metodi dela in v šolskih programih, marveč tudi v nazorih, kakor pri delu našega svetnega kadra v šolah. LM lahko s svojimi akcijami znatno onemogoča reakcionarne konservativne izpade posameznih profesorjev in v določenem smislu uveljavlja moralni pritisk, odkriva in odstranjuje vsaj tiste drastične primere nepedagoškega, protisocialističnega stališča in nazorov posameznih profesorjev.

Solski programi še zmeraj niso urejeni niti glede vsebine niti glede vsebine. Dijaki so preobremenjeni s poukom. Programi posameznih predmetov niso precizirani in posamezni profesorji lahko razširjajo program svojega predmeta, kolikor jih je volja. Preobremenjenost dijakov je zlasti velika na srednjih strokovnih šolah, na katerih delajo povprečno po 48 ur na teden.

V naših šolah so žal pogosti pojavi nečloveškega odnosa vzgojiteljev nasproti dijakom, od pretepanja in zmerjanja do ciničnih represalij, če si dijaki drznejo v čemerkoli nasprotovati profesorju, če ga imenujejo »tovariš« itd. Te stihiji stanovske solidarnosti podležejo celo mnogi napredni profesorji in komunisti, namesto da bi bili nosilci in pobudniki boja proti takšnim protisocialističnim pojavom in nazorom.

V nekaterih srednješolskih organizacijah vidimo pretiravanje zahtev nasproti šolam in profesorjem. Imeli smo tudi takšne nesmiselne zahteve, da bi srednješolci po demokratični poti volili direktorja, da bi profesor javno redoval učence pred razredom.

V zvezi z vsemi temi pojavi je naloga organizacij LM, da se bori v okviru šol za spoštovanje svobode osebnosti učenca in njegovga dostojanstva. Vzpostavimo s tem pa se mora še odločneje boriti za disciplino in red v šoli, za pravilen odnos dijakov do profesorjev, za razvijanje in gojitev ljubezni pri dijakih, za vztrajno in marljivo učenje.

V tem ko je LM na vasi na področju kulturnega dela, izobrazbe in fizikalne dosegla precej uspehov, ko je organizirala kulturne skupine, sekcije, prireditve, nadaljevalne tečaje, festivale, zlete in tekmovalna (v katerih je sodelovalo tudi po 10.000 mladincev v enem okrajnem središču), je bila politična dejavnost šele na drugem mestu. To se je zlasti pokazalo v nekaterih okrajih v pripravah na volitve, ko na zborih volivcev ni bilo dovolj mladine.

Prihodnje leto bo LM na vasi ob gmotni pomoči oblasti in skupaj z drugimi družbenimi organizacijami sprožila akcijo za pouk nepismenih, katerih odstotek znaša 24,9, na vasi pa 29%. Od celotnega števila nepismenih v naši državi odpade 12% na mladino do 25 let. Razen tega bo LM na vasi začela akcijo, da bi kmečka dekleta, ki so lani končala zdravstvene tečaje (ti tečaji so zajeli kakih 230.000 kmečkih deklet) ustanovila stalne klube, skupine in krožke s programi za zdravstveno in gospodinjstvo vzgojo ženske mladine. V istem smislu začena tudi akcijo za strokovno kmetijsko izobrazbo kmečkih fantov ne le že prek delujočih krožkov, marveč tudi na kmetijskih tečajih, seminarjih in medsebojnih obiskih skupin mladih kmetovalcev, namenjenih izmenjavi izkušenj.

Komiteji ZK in odbori SZDL so zadnje čase proučevali in obravnavali tudi vprašanje organizacijskega dela z ženskami. Toda kakor prej lahko tudi zdaj rečemo, da je bilo to prizadevanje tudi tokrat omejeno zgolj na kampanjsko delo. Vse razprave morajo ostati brezuspešne, če ne temelje na bolj organiziranem in bolj sistematičnem delu na terenu. Tudi v prihodnje bomo stopicali na mestu v izpolnjevanju teh nalog, če se ne bomo vztrajno borili in če se vse naše organizacije ne bodo zavzemale za spremembo odnosa do ženske, če ne bodo reagirale na vse negativne pojave, ki jih vidimo malone vsak dan v našem družbenem življenju.

Lanske volitve v zvezno in republiške Ljudske skupščine so pokazale, da je bil pri kandidiranju osterjši kriterij volivcev nasproti ženskam, da je nastal v mnogih primerih odpor proti kandidiranju žensk, tudi če je bila ženska po svojih kvalitetah enaka ali celo boljša od moškega, za katerega so se volivci odločili. Na možnosti takšnih nepravilnih odnosov smo opozarjali med pripra-

vami na volitve in tudi tovariš Tito je na to opozarjal v svojih govorih. Kljub temu pa je prišlo do takšnega podcenjevanja in primitivnega obravnavanja žensk. Navesti hočem samo en primer, ki to najbolj osvetljuje. Na lanskih volitvah v Zvezno ljudsko skupščino je bilo izvoljenih v Zvezni svet 352 ljudskih poslancev, od teh 21 žensk ali 5,96% v zbor proizvajalcev pa 192 poslancev, od teh 10 žensk, ali 5,2 odstotka. Iz ostalih podatkov lahko povzamemo, da tudi v Ljudskih skupščinah republik nismo dosegli nič boljšega odnosa in odstotka.

Takšen odnos do žensk mora vzbujati našo zaskrbljenost, ker vemo, da je njihova politična dejavnost zelo razvita. Ženske so često nosilci dela v osnovnih organizacijah SZDL. Na vasi je njihova dejavnost sicer neznamna, za to pa so predvsem odgovorne organizacije ZK in SZDL, ker je njihovo politično in vzgojno delo z ženskami nezadostno. To delo je prepuščeno samim tovarišicam. Že to dejstvo najbolj kaže, da naši tovariši še niso obračunali s starim načinom dela in pojmovanjem vloge ženske v naši družbeni skupnosti. Delo z ženskami in konkretno delo za razbijanje vseh primitivnih nazorov o ženski ni zgolj stvar žensk, marveč naloga nas vseh, vseh naših političnih in družbenih organizacij.

Na terenu smo začeli dokaj naglo ustanavljati ženska društva, tako da smo od IV. kongresa do danes ustanovili mnogo ženskih društev z zelo raznovrstno problematiko. (Društva za zdravstveno in kulturno izobrazbo, društva za dijaške kuhinje, letovišča itd.) V mnogih krajih so društva našla vsebino dela in sama uredila več vprašanih s področja zdravstvene in socialne zaštite matere in otroka ter vprašanih s področja komunalne politike. Znale pa so tudi zainteresirati ljudske odbore za ustanavljanje servisov in delavnic, za katere so ženske zelo zanimave.

Vodstva AFZ, ki so se po kongresu spremenila v iniciativne odbore ženskih društev, se v začetku niso znašla, da bi se preusmerila na nov način dela, v glavnem zato, ker organizacije ZK in SZDL ženskim organizacijam na terenu zadnje čase niso dovolj pomagale.

Tovariši in tovarišice, kakor vidite, v tem referatu nisem zajel sindikatov, čeprav so najbolj množična organizacija delavskega razreda. Tega nisem storil zato, ker menim, da imamo v zvezi s sindikati tudi takšna vprašanja, ki jih v tem organizacijskem referatu ne bi mogel izčrpano obdelati. Njihovo vlogo in mesto, njihovo dejavnost na raznih področjih družbeno političnega življenja je treba posebej vključiti v dnevni red plenuma CK ZKJ. Takšna in mnoga druga vprašanja zaslužio posebno in temeljitejšo razpravo. Da ne bo nobene pomote moram takoj poudariti, da ne gre za vprašanje obstoja ali neobstoja sindikatov, marveč za to, da razčistimo nekatera preča vprašanja organizacijske in druge narave, kakor tudi metodo dela.

V sistemu delavskega samoupravljanja imajo naši sindikati nedvomno važno vlogo, predvsem glede dviganja socialistične zavesti delavskega razreda. Brez tega ne bi mogli biti kos delikatnim nalogam vodenja in nadaljnega razvijanja samoupravljanja. Toda delavski razred zdaj ne razvija svoje dejavnosti samo v podjetjih, marveč tudi v komunah in skupnostih, v zborih proizvajalcev od komun do Ljudske skupščine.

Vse to so nove oblike dela in nalog naših sindikalnih organizacij, ki nam narekujejo nujno potrebo, da o teh vprašanih posebej razpravljamo, na čemer mimo-grede rečeno že zdavnaj vztrajajo tudi tovariši iz sindikatov.

Referatu je sledila razprava, v kateri je sodelovalo več članov Centralnega komiteja, med njimi Dušan Petrovič-Sane, Zvonko Erkič, Cvjetin Mijatović, Vida Tomšič, Krsto Crvenkovski i. dr. Seja plenuma se bo nadaljevala danes ob 8.30 uri.

F. S.

Dovršitev daljnovega Tribali-Matulji

OMOGOČA TESNEJŠO POVEZAVO ELEKTROSISTEMOV

Te dni je bil postavljen poslednji nosilni steber novega 58 km dolgega daljnovega od velike vinodolske hidroelektrarne v Tribliju do Matuljev nad Reko, ki bo čez dober mesec začel obratovati. Ta 110.000 voltna daljnovid ne bo pomemben samo za preskrbo Istre z električno energijo iz vinodolske elektrarne, marveč tudi za tesnejšo povezavo

DEVIZNI TEČAJI dne 29. marca

Valuta	Ljubljana	Zagreb
1 ameriški dolar	845.—	881.—
1 angleški funt	2.400.—	2.400.—
100 nemških mark	19.058.—	18.000.—
100 belg. frankov	1.700.—	1.700.—
100 franc. frankov	220.—	220.—
100 avio. frankov	19.570.—	18.900.—
100 italijanskih lir	113.17.—	113.17.—
100 Lit STO	110.—	110.—
100 holand. forintov	21.000.—	21.000.—
100 šved. kron	15.000.—	15.000.—
1 egip. funt	1.800.—	1.800.—
1 obr. dolar Avst.	807,90	800.—
1 obr. dolar Dan.	665.—	665.—
1 obr. dolar Fin.	600.—	590.—
1 obr. dolar Grčija	658,18	658,18
1 obr. dolar Turčija	620.—	620.—
1 obr. dolar Izrael	600.—	600.—
1 obr. dolar Braz.	610.—	610.—

Pripomba: Na današnjem sestanku je bil promet razmeroma slab ter je znašal cca 16,5 milijonov din; večji zaključek je zabeležen samo v nem. markah. Limiti ponudb iz starih iz. vozniš posloj so se povzpeli zopet na nivo tečajev pred 19. marcem t. l., tako da so mogli devize kupovati uvozniki le na stare zaključke, za katere veljajo še stari predpisi. Radi previsokih limitov postavljenih s strani prodajalcev, je ostalo nepredano nekaj angl. funtov, avstr. in turških dolarjev ter ital. lir.

elektrosistemov Hrvaške in Slovenije, kajti v Matuljih se novi daljnovid priključi na že obstoječi daljnovid iz Sežane. S povezavo Tribali-Matulji se hkrati izpolni poslednja vrzel v velikem krožnem sistemu visokonapetostnih daljnovidov, ki potekajo od dravskih elektrarn oziroma Maribora čez Varaždin, Zagreb, Tribali, Matulje, Sežano, Doblar na Soči, Crnuče, Velenje in Dravograd do Maribora. Ta sistem daljnovidov omogoča povezavo s Hrvaško na severu čez Varaždin in na jugu čez Matulje, razen tega pa je elektrosistem Slovenije povezan z elektrosistemom Hrvaške še po daljnovodu Laško-Zagreb in Sežana-Pulj.

Elektrogospodarstvo Hrvaške se je z graditvijo vinodolske hidroelektrarne in pripadajočega velikega akumulacijskega jezera Lokvarka kakor tudi z nedavno dovršitvijo termoelektrarne Konjščina (priključene na daljnovid Varaždin-Zagreb) močno okrepi. Tako se bo letos po družbenem planu proizvodnja električne energije na Hrvaškem povečala kar za 26%, s čimer se bo bistveno skrbila potreba električne energije iz Slovenije. Tako se bodo letos dobave energije iz Slovenije zmanjšale od lanskih 222 milijonov na 120 milijonov kilovatih ur. Manjša bo predvsem dobava električne energije iz Slovenije v Istro, ki se bo po novem daljnovodu Tribali-Matulji lahko oskrbovala iz vinodolske hidroelektrarne.

Dobave električne energije v bodoče tudi ne bodo enostranske, marveč bo med obema elektro-sistemoma prišlo do medsebojne izmenjave presežkov električne energije. Elektrosistem Slovenije in elektrosistem Zahodne Hrvaške se namreč dobro izpolnjujeta. Dravske elektrarne imajo presežek električne energije v poletnih mesecih, ko je na Dravi kot tipični alpski reki vedno dovolj vode, medtem ko bo imela vinodolska hidroelektrarna po ureditvi akumulacijskega bazena Lokvarka presežek energije že prihodnjo zimo, torej v času, ko je v Sloveniji vedno stiska za elektriko. Tako bodo poleti dravske elektrarne lahko oddajale energijo Zahodni Hrvaški, ki ima v poletni dobi še primanjkljaj v svoji elektroenergetski bilanci, pozimi lahko deloma pomagala elektro-energetskemu sistemu Slovenije.

Odbor za proslavo 20-letnice »Ljudske pravice«

prosi, da bi poročila o pripravah za proslavo ter vprašanja, ki so z njo v zvezi, naslavljali na ODBOR ZA PROSLAVO 20-LETNICE »LJUDSKE PRAVICE«, LJUBLJANA, KOPI-TARJEVA ULICA 6-III.

Prav tako prosimo, da bi Odboru poslali svoje naslove vsi, ki so pri »Ljudski pravici« sodelovali pred vojno in med NOB kot dopisniki, tiskarji in razširjevalci.

PRESEDNIK ZAHODNONEMŠKE REPUBLIKE HEUSS

PODPISAL PARIŠKO IN BONNSKO POGODBO

Ollenhauer sodi, da bi moral Heuss počakati na razsodbo ustavnega sodišča — Prvi razgovori o Posarju med Adenauerjem in Poncetom

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Bonn, 29. marca. Predsednik zahodnonemške republike Heuss je danes podpisal bonnsko in pariško pogodbo. Pričakujejo, da bo jutri podpisal tudi ratifikacijske listine k tem pogodbam.

Predsednik socialistične stranke Ollenhauer je ob tej priložnosti izjavil, da bi predsednik Heuss moral počakati na razsodbo ustavnega sodišča o sporu, ki ga je sprožil prejšnji Bundestag. Po njegovem mnenju kaže podpis pogodbe pred odločitvijo ustavnega sodišča, da grozi nevarnost, da bo vladna večina v parlamentu prevzela vse funkcije v svoje roke.

Bonnska in pariška pogodba sta bili sklenjeni 26. in 27. maja 1952. Prva se nanaša na odpravo zasedbenega statuta in na suver-

nost nemške zvezne republike, druga pa na evropsko integracijo in EOS.

Bonnsko pogodbo so doslej podpisale ZDA, Velika Britanija in Zahodna Nemčija. Francija pa je še ni podpisala. V Belgiji je parlamentarna razprava o pariški pogodbi že končana, v Franciji Italiji pa se bo, kakor pričakujejo, začela v prihodnjih mesecih.

Pogodbi ne moreta dobiti veljave druga brez druge. Francija postavlja več pogojev za ratifikacijo teh pogodb, med njimi tudi ureditev suarskega vprašanja.

Bonn si prizadeva, da bi bili ti dve pogodbi ločeni druga od druge tako, da bi Zahodna Nemčija dosegla svojo suverenost ne glede na ratifikacijo pariških pogodb oziroma pogodbe o EOS. Tako bi se izognili francoskemu odporu. Te težnje so se okrepile, odkar je sovjetska vlada objavila deklaracijo o »suverenosti nemške narodne republike«.

RAZGOVORI O POSARJU

Kanceler Adenauer je imel danes prvi razgovor v Bonnu s francoskim visokim komisarjem Françoisom Poncetom. Sodiijo, da gre za pripravo sestanka Bidault-Adenauer, posvečenega Posarju.

R. Vujović

Mednarodna razstava otroških slik

New Delhi, 29. marca. (Tanjug) Na mednarodni razstavi otroških slik v New Delhiju so nagradili dva Jugoslavana — Boštjana Putriha za delo »Ribar in Anko Ravnika« za sliko »Tihožitje«. Nagrade je svečano podelil predsednik indijske vlade Nehru. Poudaril je, da je razstava otroških slik »manifestacija, ki je dokazala, da so vsi narodi sveta ena družina in da najde mednarodna solidarnost za služeno mesto poleg narodnega ponaša in patriotizma«.

OBISK BURMANKEGA ZUNANJEGA MINISTRA

Beograd, 9. marca (Tanjug). Vrhovni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović je sprejel danes dopoldne zunanjega ministra burmanske unije g. Sao Kun Hkia ter imel z njim daljši razgovor. — Na sliki: Burmanskega zunanjega ministra je večeraj sprejel na beograjskem letališču državni podtajnik dr. Aleš Bebler.

Sindikalna delegacija iz Bonna v Beogradu

Danes bo prispela v Beograd delegacija sindikatov transportnih delavcev in uslužbencev Zahodne Nemčije. Delegacija bo vrnila obisk Sindikatu državnih uslužbencev Jugoslavije, katerega predstavniki so obiskali Zahodno Nemčijo decembra lani.

Delegacija bo med svojim enajstdnevnim bivanjem obiskala Beograd, Sarajevo, Zagreb in Ljubljano. Člani delegacije bodo proučili organizacijo državne uprave in dejavnost sindikata državnih uslužbencev v Jugoslaviji.

Grško-jugoslovska trgovina

Atene, 29. marca. (Tanjug) — Grški zunanji minister Stefanopoulos in jugoslovanski veleposlanik Radoš Jovanović sta danes popoldne izmenjala v grškem zunanjem ministrstvu pismi, po katerih naj bi bila veljavnost blagovnih seznamov po trgovinskem grško-jugoslovanskem sporazumu podaljšana do 31. maja t. l.

STALIŠČE EISENHOWERJEVE VLADE

ZDA in indokitajska vojna

Ne izključujejo možnosti, da bi ZDA vstopile v vojno — Dullesov govor o Daljnem vzhodu je pregledal Eisenhower

New York, 29. marca. (Tanjug) Ameriška vlada ne izključuje možnosti, da bi »ZDA direktno vstopile v vojno v Indokini, če bi položaj to zahteval. Tak položaj, ki bi vnesel nove momente v indokitajsko vprašanje, bi na primer nastopil, če bi se sedanja ali kaka druga francoska vlada odločila, da se umakne iz Indokine.

V obveščenih krogih ameriškega zunanjega ministrstva tako razlagajo stališče Eisenhowerjeve vlade do tega vprašanja: ZDA so privolile v ženevsko »predstavo« samo zato, ker je bilo to potrebno Fran-

cozom iz notranjepolitičnih vzrokov. ZDA so mnenja, da bi »karkršna koli politična rešitev v Indokini sedaj dejansko pomenila izročitev te dežele komunistom«. Če bi mogoče pregovorili Francoze, da se bodo borili še dve ali tri leta, bi sovražnik morda dosegel kake uspehe, ne pa odločilne zmage. Medtem pa bi lahko organizirali indokitajsko vojsko in se šele tedaj začeli pogajati. ZDA se ne strinjajo s francoskimi trditvami, da je sedanja izurjenost domačih čet zadovoljiva. Zelo verjetno je, da bi sprejemba vlade v Franciji lahko privedla do sklepa o prenehanju borb v Indokini. Ameriška javnost mora biti »pripravljena na veliko odločitev, ki bi jo v tem primeru morda sprejeli«, je dejal obveščeni predstavnik.

Doslej so bili stališče vlade in njeni načrti glede Indokine precej prikriti. Po trditvah virov, ki so blizu Beli hiši, pa sedaj vlada čuti potrebo, da jasno pove svoje mnenje. Pomočnik zunanjega ministra Walter Robertson je že najavil, da bi vsak sporazum s Kitajsko o Indokini naletel na nasprotovanje ZDA. Nocoj bo v New Yorku govoril zunanji minister Dulles in pričakujejo, da bo podrobno analiziral stališče vlade do Indokine in do Daljnega vzhoda nasploh. Zvedelo se je, da je njegov govor pregledal in odobril sam predsednik ZDA Eisenhower.

Ali se bo zaradi Izraela sestel Varnostni svet?

London, 29. marca. (AFP). Britanski zunanji minister Eden je izjavil, da se posvetujejo z ZDA in Francijo o sklicanju Varnostnega sveta zaradi položaja na izraelskih mejah.

DRUGI DEL HO SI MINHOVEGA NAPADA

Manjši boji okrog Dien Bien Fua

Vietminške čete hočejo pretrgati preskrbovalno zvezo med Hanojem in Hajfongom

Hanoj, 29. marca. (AFP). General Giap, poveljnik vietminških čet v Indokini, doslej še ni odgovoril na poziv, ki ga mu je poslalo po radiu francosko poveljstvo, naj bi omogočil evakuacijo ranjenecov iz oporišča Dien Bien Fu.

Na področju obkoljenega oporišča Dien Bien Fu je prišlo danes do lažjih bojev. Francoske in Bao Dajeve čete se priprav-

ljajo na drugi del vietminškega napada, ki je pred dnevi po hudi tridnevni bitki nekoliko popustil.

Boji za Dien Bien Fu: francoska vojska se prebijata pod ognjem Giapove artilerije

Francosko poročilo pravi, da so vietminške čete danes poskušale pretrgati važno preskrbovalno zvezo med Hanojem, glavnim mestom ustja Rdeče reke, in njegovim pristaniščem Hajfongom. Z minami so pognali v zrak vlak in na več krajih napadli progo Hanoj-Hajfong.

Spomenica ZDA

MOSKVA, 29. marca. (AFP). Ameriški veleposlanik v Moskvi Charles Bohlen je danes izročil spomenico ameriške vlade Vasiliju Kuznjecovu, pomočniku ministra za zunanje zadeve. Spomenica je odgovor na sovjetsko spomenico od 17. marca, v kateri je sovjetska vlada izjavila, da sprejema palačo Združenih narodov za sedež ženevske konference.

Doslej še ni znana vsebina spomenice, ki jo je veleposlanik Bohlen izročil v imenu treh zahtevnih veselil. Po kratkem sestanku s Kuznjecovim se je veleposlanik Bohlen omejil le na izjavo, da sta na sestanku govorila o »vrsti vprašanj«.

RAZGOVORI TREH V LONDONU

O sprostitvi trgovine Vzhod - Zahod

Kasneje se bodo sestali zastopniki petnajstih držav — ZDA bodo zahtevale od Angležev zmernejše stališče do trgovine z Vzhodom

London, 29. marca. Danes so se začeli v Londonu trojni razgovori o morebitnem skrcenju omejitev za izvoz strateških dobrin v dežele sovjetskega bloka. Predstavniki Velike Britanije, ZDA in Francije bodo, kakor pričakujejo, dva dni proučevali probleme v zvezi z izboljšanjem trgovine med Vzhodom in Zahodom. Zatem bodo imeli, kolikor se bodo v načelih sporazumeli, razgovore tudi z drugimi državami, ki sodelujejo v odboru petnajstih držav.

Ta odbor se sestane od časa do časa v Parizu in proučuje seznam prepovedanega izvoznega blaga v dežele sovjetskega bloka. Razen Islandije so v njem vse članice Atlantskega pakta, prav

tako tudi Nemčija in Japonska. Odbor je seznan prepovedanega izvoznega blaga razdelil v tri skupine; v prvi skupini so orožje, strelivo in nekatere surovine, v drugi skupini nekateri orodni stroji, ki jih lahko uporabljajo v strateške namene, v tretji pa dobrine, ki jih ni dovolj za potrebe zahodnih dežel.

V Londonu poudarjajo, da so ZDA proti vsakršni reviziji prve skupine dobrin in izvozu orodnih strojev. Sodiijo, da je ameriški predstavnik na londonskih razgovorih Harold Stassen dobil v Washingtonu pred odhodom v London potrebne napotke, naj zahteva od Angležev bolj zmerno stališče do sprostitve trgovine med Vzhodom in Zahodom.

DOGODKI V KAIRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

lijonov felahov in delavcev, ki so do revolucije živeli pod pritiskom dveh milijonov privilegiranih mešanov. Neuki množici, ki živi v najhujši bedi, je vladala elita prek strank, izmed katerih je bila najvažnejša vafdistična. To je bil režim korupcije, Nagib pa je na čelu gibanja, ki je ta režim strmoglavilo, bil ljubljenec množic. Dandanes pa, ko se iz nepojasnjenih vzrokov Nagib pripravlja, da bi obnovil bivše, stranke, se ljudstvo obrača k Naserju. Časnik zaključuje, da bo ljudstvo težko oprostilo Nagibu, da ga je prevaral.

Tudi »Combat« je takega mnenja. Pripominja pa, da je eno izmed poglavitnih vprašanj sedanjih političnih krize, koliko se morejo Naser in drugi časniki iz revolucionarnega sveta opreti na ljudska gibanja, katera so sprožili, niso jih pa mogli zadovoljiti. »Revolucionarni svet, pripominja komentator, je lahko izbral samo med uporom in parlamentarnim režimom.«

POZIV NOTRANJEGA MINISTRA

Egiptovski notranji minister Zakerija Mohac lin je pozval egiptovsko prebivalstvo, naj nemudoma ustavi vse manifestacije, »ki bi jih utegnili izkoristiti imperalistični agenti.«

PRVI RESNEJSI IZGREDI

Popoldne je prišlo do prvih resnejših izgredov od začetka stavke. Več sto demonstrantov je vdrl v poslopje državnega sveta ter napadlo predsednika sveta Sanhurija, vzklikajoč »živela revolucija«. Policija je posredovala, pri čemer sta bila dva demonstranta poškodovana.

Poročajo, da se je general Nabil popoldne, med sejo revolucionarnega sveta danes še drugič onesvestil.

Manifest narodu

Kairo, 29. marca. (AFP). Revolucionarni svet bo objavil manifest narodu, ki bo vseboval sklepe, sprejete na večerajšnjem in današnjem sestanku. Iz dobro obveščenih virov so zvedeli, da sprejeti sklep predvideva ponovno vzpostavitev režima, ki je bil pred sprejetjem sklepa z dne 25. marca o razpustitvi revolucionarnega sveta.

Na ta način bo general Nagib ostal predsednik republike, predsednik vlade in predsednik revolucionarnega sveta, politične stranke pa bodo še vnaprej prepovedane. Revolucionarni svet bo obdržal oblast.

DANES PO SVETU

Razhajanja

Zadnje dni se je spet zaostroila britansko-ameriška polemika glede trgovine z Vzhodom.

Ko je Churchill predlagal, naj bi pozivili trgovino med Vzhodom in Zahodom, mu je predsednik Eisenhower v zasebnem pismu odgovoril, da gredo njegovi predlogi predalet.

V London je prispel Harold Stassen, direktor ameriške Uprave za vzajemno varnost, ki se bo z britanskim in francoskim ministrom pogovoril o njunih predlogih za trgovino z Vzhodno Evropo. Stassen naj bi po ameriških razlagah »zaviral« prenašanje angleške in francoske trgovinske načrte.

S stališča zahodnoevropskih držav in ZDA ima trgovina z Vzhodom dva aspekta: gospodarskega in političnega. Stališča in Francozi — predvsem prvi — zadnje čase poudarjajo zlasti gospodarske momente, medtem ko Amerikanci — ki nikdar niso kaj prida govorili z Vzhodno Evropo — zahtevajo (iz političnih in strateških vzrokov) omejitve te izmenjave. Ta neenotnost se v zadnjem času in zmanjšala.

Edino Moskva je za sedaj lahko zadovoljna s svojo zunanje-trgovinsko ofenzivo.

SZ se ni lotila tega vprašanja zato, ker je »vedno želela razširiti trgovinsko in gospodarsko izmenjavo med narodi« (»Novoje vremja«), morda predvsem zaradi hudih notranjih težav in neuspeha avtarkične politike. Razen tega so vabila za povečanje trgovine sestavni deli splošne moskovske »mirovne kampanje«.

Mnogi so se vpraševali, ali Sovjetska zveza zares želi doreči raven izmenjave, ki jo je predlagala, oziroma če jo bo mogla resničiti. Ne glede na to, koliko so ta vprašanja upravičena, pa govore dejstva, da bo SZ v zameno za uvoženo blago m. rala izvažati na petju tržišča del svojega zlata in petroleja. Kampanja za obdelovanje letnine ima bržkone tuči neko zvezo s sovjetskimi izvoznimi načrti.

Stvarni uspeh povečane izmenjave med Vzhodom in Zahodom še ni velik. Precej večji pa je — kakor je videti — propagandni uspeh sovjetskih ponudb, ki bi »stranski produkti«, če ne že eden osnovnih snovov sovjetske trgovinske kampanje.

Vprašanje izmenjave med Vzhodom in Zahodom pa ne bi smelo ostati vprašanje propagandnega klihčanja in neupravičenih »strateških« pregledov. Povečanje trgovinske dejavnosti je posledica pojemanja hladne

vojne, lahko pa tudi — obratno — vpliva na njeno nadaljnje popuščanje. Dober začetek te poti je resolucija Ekonomske komisije za Evropo, ki so jo nedavno sprejeli. Pretirano »zaviranje« izmenjave ne bi nikomur koristilo, v skrajnem primeru bi pa onesmožilo, da bi SZ v praksi pokazala iskrenost svoje želje po gospodarskem sodelovanju z ostalim svetom.

VELIKA BRITANIJA

O izraelskem predlogu

London (Reuter). »Times« sodi o predlogu Izraela, naj bi ZDA, Velika Britanija in Francija sprožile v Varnostnem svetu vprašanje nedavnega pokola enajstih izraelskih državljanov v puščavi Negev, da je ta predlog treba temeljito proučiti. »Times« meni, da morajo tri zahodne velesile pomagati, da bi prišlo do trajnejše rešitve, kot je zgolj ustavištev sovražnosti.

ZDA

Pohod stavkujočih

New York (AFP). Newyorški pristaniški delavci, ki že 24 dni stavkajo, so organizirali sinoči pohod na Washington. Okrog tisoč demonstrantov se je sestalo večeraj v New Yorku v državi New Jersey nedaleč od New Yorka, in zdaj se pripravljajo, da bi z avtobisi odšli v Washington.

Stavkarji nameravajo drevo prenočiti v parku Lafayette, pred Belo hišo, jutri pa bodo korakali pred sedežem predsednika ZDA in poslopjem ministrstva za delo.

TURCIJA

Sporazum s CSR

Ankara — Radio Ankara poroča, da sta delegaciji Turške in CSR podpisali trgovinski sporazum. Turčija bo uvažala kmetijske stroje, industrijske potrebne stroje, gradbeni material, železo, jeklo in umetna gnojila, izvažala pa pretežno kmetijske proizvode.

Ukrepi pred poplavo

Ankara — Radio Ankara poroča, da so obilne izpadle mnoge vasi na področju Amasije, ki je izpostavljen po-

plavi spričo naglega naraščanja reke Kišil Jirmak v Srednji Anadoliji. Poplave so porušile več hiš in nekaj mostov. Oblasti pomagajo prizadetemu prebivalstvu.

KANADA

Pearson o vodikovi bombi

Ottawa (AFP). Kanadski zunanji minister Lester Pearson je izjavil, da ima vodikova bomba, ki je 1. marca eksplodirala na Tilhem oceanu, večjo različno moč kot vse bombe skupaj v pretekli vojni vržene na Nemčijo in Italijo. Pearson je tudi izjavil, da bi tretja svetovna vojna pomenila konec civilizacije.

NEPAL

Voditelja opozicije so aretirali

New Delhi (Tanjug). Indijski tisk poroča, da so sinoči v Kakmanduju aretirali voditelja opozicije v Nepalju in brata ministrskega predsednika Koirala. Razen tega so aretirali še nekaj voditeljev opozicije, ki so na nekem mitingu zahtevali preklic kraljevega ukaza o prepovedi javnih zborovanj in zahtevali reforme, s katerimi bi tudi opozicija lahko sodelovala pri upravi te deželice ob vznožju Himalajev.

JORDANIJA

Napad ob meji

Aman (AFP). Dve izraelski četi z okrog 200 možmi sta prestopili minulo noč demarkacijsko črto na področju Betlehema, napadli jordansko vas Nahalen in ubili deset Jordancev, sedem najst jih pa ranili. Jordansko poročilo pravi, da so izraelske enote pred napadom minirale cesto, po kateri so pri-

„Samostalni“ v Moderni galeriji

Ob zaključku razstave

Razen večjih reprezentativnih razstav, ki so prikazovale celotno umetnostno življenje v državi, doslej nismo imeli prilike spoznati posameznega središča naše likovne umetnosti. Razstava »Samostalnih« nam daje vpogled v likovno življenje, v nek precej skopi ustvarjanja beogradskega umetnikov.

Zbrano je dokaj del, zelo različnih po motiviki kakor ustvarjalni moči posameznikov. Plastika ni številna, niti bogata po motiviki; večinoma so zastopani portreti. Že bežen pogled nanje nam pove, da manjka izrazitejših del, da pa je tu in tam vloženo mnogo hotenja in prizadevanja v posamezna dela. Zlasti je to razvidno iz del Zarina in Kratočevića, ki se trudita s pomenstaviteljno forme doseči polni plastični izraz, pri tem pa zaledeta v nezadostnosti in nedogornosti, kateri manjka notranje nape-

njeza mora biti osebna. Vsega tega pa ni čutili v zadostni meri v teh portretih. Poleg bolj akademskega Kolarovića (»Ksenija«) in realističnega Stojanovića, ki tudi nista posebno izrazita, je še najbolj plastik Grčić. Njegov bik, močno stiliziran, razodeva zadostno oblikovalnost in v tem uspe, podobno njegova »Kopalka«. Prikupna Sandićeva »Deklica« iz lesa poživljuje statičnost razstavljenih glav, je naštudirana v svoji voljnosti in dinamičnosti. Netrazna in neobgledna pa je druga lesena plastika Stojanovića.

Motivno je bogatejše slikarstvo, je realistično ali pod več ali manj predelanimi ali nepredelanimi vplivi zahoda. Mnogo je tihozitij pa tudi figuralka. Iz mnošice del izstopajo nekatera po koloritu in vestni izdelava-

Izredno sveže in za oko razveseljivo so pokrajine Bogdanović — Milunovićeva. Neposredna doživljajev in preprosto podajanje, zanosno v barvi, ki ni sama sobi namen, so njene odlike. Spontana Zora Petrović pa zaide v bravuro. Njen velik format, ki že meji na stensko slikarstvo, pa kompozicijsko trpi na oni skladnosti organiziranega barvnega podajanja, ki jo zahteva velik format in kateremu promočna slikovitost škoduje. Velike ploskve morajo počivati, se skladno dopoljevati, da napravijo na oko zadovoljiv vtis. Razburkano barvno razkošje pa nam tega ne nudi. Krajino iz Vojvodine pa tudi figuralko in tihozitija s svojskim koloritom čutnih senzacij nam podaja Konjović, ki je barvno močan in kateremu je kontura najvažnejša postavka kolorita. Uspešno delo krajinarja, resničnega intermeta pa je Lubardo »Pokrajina iz Črne gore«. Barvno ubrana je tudi karakteristično podana.

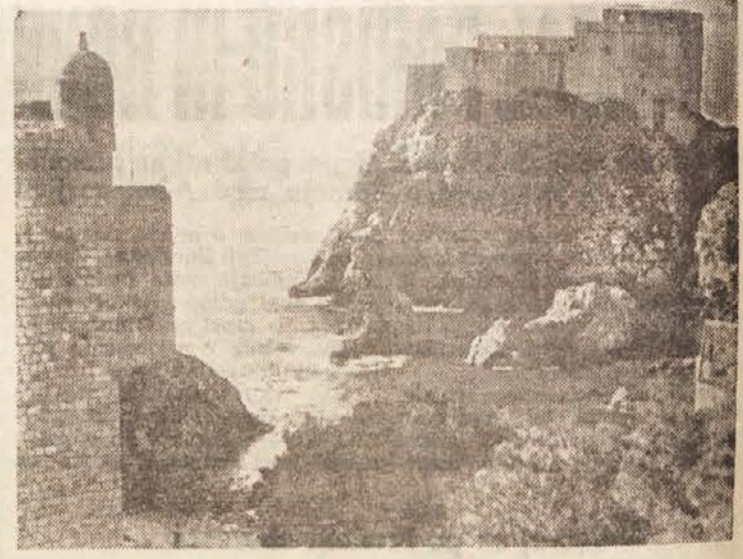
V grafiki niso pokazali večjih sposobnosti. Motivi Lučeva v naše obale zgolj opisujejo. Nič posebnega tudi niso Hakmanovi akvareli. Edino delo, ki je vsaj nekoliko umetniško dognanejšje, je »Vino« Živke Pajić.

Pretehtano je in tudi barvno kar zadovoljivo. Njena ostala dela pa so precej pod tem, kakor tudi Sivertov »Ranjeni jelen«. Primitivno romansko komponiran, ne napravi globljega vtisa. Iz del se čuti, da grafika pri Srbih ni gojena, ne daje kvalitetnih del, tako da precej zaostaja za ostalo umetnostjo.

Če na kratko povzamem, nas zlasti plastika ne zadovolji. Manjka ji večje izraznosti in karakteriziranja, portreti so bolj maske, kot to, kar naj bi bili. Figuralka je sicer malo zastopana, kolikor pa je, pa ji tudi formalno kot vsebinsko primanjkuje doživljajev, ploskve ne žive, ne drhtijo, so preveč toge, premalo polne navdahnjenja, da bi z njimi zaživel. Boljše je slikarstvo, ki ima na splošno nek nivo, čeprav v nekaterih delih ne izrazi ono, kar bi lahko z ozirom na koncept. Večkrat zaidejo v bravuro, hočejo več, kot zmorejo; zmanjka jim čuta za mero.

Razstava je za nas v neki meri odkritje, saj so take prireditve pri nas redke. Čeprav nas razstavljenost ni zadovoljilo, kot bi želeli, je pa vendar uspela prirediteljica, da je upajamo, začetek v vrsti nadaljnjih podobnih razstav.

Vojko Tkava

Dubrovnik, trdnjava Lovrijenac, kjer v dneh letnih iger uprizorjajo »Hamleta«

Letošnje letne igre v Dubrovniku

Sklenjene so pogodbe z režiserji in igralci

Odbor za letne igre v Dubrovniku je letos sklenil skoraj že vse pogodbe. S pogodbami je bilo treba pohniti zlasti še zaradi tega, ker je precej igralcev in režiserjev, ki so doslej sodelovali pri dubrovniških

igrah, dobilo ponudbe k sodelovanju na festivalu v Puli, nekateri igralci pa so bili v dogovoru za sodelovanje pri snemanju filmov. Pogodbe so bile sklenjene z vsemi režiserji in igralci razen z Marijo Crnobori, ki je na filmskem festivalu v Južni Ameriki.

V razgovoru o bodočih akcijah na letnih igrah je upravnik Narodnega gledališča v Dubrovniku Zlatko Kauzarić povedal, da Lodo v »Hamletu« na novo zasledeno vlogo Polonija. Ofelije in grobarja, Polonija bo igral Viktor Stančić iz Beograda, Ofelijo Irena Kolesar, grobarja pa Milan Ajvaz. Za vlogo Hamleta se je poleg dosedanjega interpretatorja Veljka Maričića ponudil tudi Zvonimir Rogoz.

Tudi vloge za »Sen kresne noči« so že razdeljene. V tem delu bodo nastopali isti igralci, kakor v Hamletu. Glede na to, da je baletni vložek v »Senu kresne noči« zelo pomemben, je odbor za letne igre angažiral Anjo Roje, Oskarja Hamroša in dva člana njune baletne šole.

Druga premiera v okviru letnih iger bo »Ilija Kuljaš«, ki je lokalizira Molièrova komedija »Zlahtni možičan«. Najreprezentativnejša in najpomembnejša premiera iz domače literature pa bo »Sužnja« Hanibala Lučevića v izvedbi študentov zagrebške akademije za gledališko umetnost, pri kateri bo sodeloval ansambel hrvatskih narodnih plesov in pesmi. Študentje akademije za gledališko umetnost iz Zagreba bodo uprizorili tudi »Držev« »Skup«.

Kakor kaže, Lodo letošnje letne igre v Dubrovniku po kakovosti izvajalcev na večji višini kot so bile doslej.

Miloš Selaković

RAZPRAVA O DRUŽBENEM UPRAVLJANJU V ŠOLSTVU

RAZVOJ JE PREPOČASEN

Šolski »odbori« bodo pospešili napredek, če bodo člani »odbora« res delali

Prav je, da začnemo razpravo o družbenem upravljanju o šolstvu. Želja mnogih prosvetnih delavcev je bila že poprej, da bi se o tem začelo razpravljati in da bi sodelovali vsi, ki jim je skrb za mladino pri srcu. Mnenja sem, da bi danes sploh ne smelo biti človeka v naši državi, ki mu ti problemi ne bi bili mar. Že nekaj časa smo prosvetni delavci, zlasti še upravitelji šol čutili, da je vsepovsod premalo zanimanja naših državljanov na tem področju. Šole — prosvetni delavci so se morali do sedaj sami boriti, bodisi v materialnem ali vzgojnem oziru, čeprav je to zadeva nas vseh.

Spregovoriti bi hotel najprej o Svetih za prosveto in kulturo pri LOMO. Če pomislim leto nazaj, mi pride na misel, kakšno neobgledno dete so bili vsaj ponekod ti sveti pri občinah. Nekak »nebodigatreba«. Iskati je bilo treba poti, kako delati, da bo prav, misliti, kako se uveljaviti s svojimi zahtevami, to se pravi najnujnejšimi zahtevami, da ne bodo »rekli«, da smo preveč zahtevni, a istočasno, da ne bomo prikrajšani tisti, ki se borimo za kulturo in prosveto. Vedno nam je pretela nevarnost, da bomo potisnjeni v zadnje vrste. Zadovoljili naj bi se z najskromnejšimi sredstvi, a pri tem pa »svilavice« učenost mladini, ki neprestano išče in zahteva, zahtevali ni šlo lahko in še danes ne gre po nekaterih občinah, saj tudi te niso povsod naletele na razumevanje pri OLO (proračun).

Ne vem, če je kje kakšen prosvetni delavec, ki ne bi z ve-

seljem pozdravil to novo družbeno upravljanje v šolah. Nekateri smo se oddahnili, saj smo takoj pomislili na lažji položaj vseh onih, ki so morali upravljati šole, a na razpolago so imeli zelo malo. Se bolj se je vsak upravičeno oddahnil, ko je skupno s šolskim odborom zaključil prvo sejo. Zakaj? V velikem upanju, da mu proračun, ki ga je sestavil šolski odbor na popolnoma realni podlagi, ne bo črtan, ampak bo odobren in bo

Jugoslovanski film »Stojan Mulić« je že na sporedu beogradskega kinematografa. Na sliki Sutka Ridžević (Rosa)

s tem proračunom lahko upravljal, da mu materialna sredstva, kot n. pr. za metlo, milo je ne bodo zmanjkala, da bo vsaj enkrat mesečno razkužil stranišča z lizolom ali sličnim dezinfekcijskim sredstvom.

Veseli smo se družbenega upravljanja morda še bolj zaradi tega, da uvidijo tudi nestrokovnjaki, kako težka je naloga učitelja-prosvetnega delavca zlasti pri težko vzgojljivih učencih.

Dalje vsaj pomaga prosvetnim delavcem vsa družba, če hočemo hitreje napredovati pri vzgoji našega človeka, zlasti na vasi. V tem oziru je vsekakor prepočasen tempo. Napredek v kulturi in prosveti je sicer viden, a zakaj ne bi šel hitreje, če so dane možnosti. Te možnosti bodo dane prav šolskemu odboru, ako bodo člani tega odbora res zgrabili za delo.

Angela Lilija, Postojna

Kulturne beležke

Plodno delo reproduktivnih glasbenikov Hrvatske

Iz poročila na letni skupščini Zdrženja reproduktivnih glasbenih umetnikov Hrvatske je bilo videti, da se je najkonkretnije delo Zdrženja odvijalo v koncertni poslovalnici. Lani je poslovalnica organizirala v Zagrebu 70 raznih prireditev in koncertov. Koncertiralo je 15 glasbenikov iz Hrvatske in 4 iz drugih republik. 13 prireditev je bilo za šole, mladino in delavce. Poslovalnica je organizirala dva koncerta s sode-

lovanjem avstrijskih glasbenikov in 16 drugih koncertov z inozemskimi gostovanji. Poleg tega je bilo prireditev 74 koncertov v republikah in 19 v drugih republikah.

Pobuda za mednarodni filmski festival

Društvo filmskih delavcev Hrvatske je dalo poludo za mednarodni filmski festival v naši državi, ki so jo podprla vsa republiška Zdrženja. Hrvatske so bili pooblašeni, da pripravijo in organizirajo festival, ki naj bi bil v Dubrovniku. Prvo leto bi imel nacionalno obeležje, potem pa bi postal mednarodni. Prvi festival nameravajo prirediti maja 1955.

Priloge za novi film »Pesem«

Filmsko podjetje »Ufus« bo snemalo film po romanu Oskarja Davida »Pesem«. Scenarij je napisal Vlado Carin. Režijo bodo zaupali turjemu režiserju.

Razstava slik Lazara Vozarevića

V klubu Zdrženja književnikov v Beogradu razstavlja Lazar Vozarević serijo svojih risb. Kritika je ugodna sprejela razstavljenega dela.

Lazar Vozarević: Portret žene

DUŠAN MORAVEC

Med Montmartrom in Montparnassom

(Nadaljevanje)

Zapiski o pariških gledališčih

Širokemu trgu Chatelet, prav ob Seini, dajeta značilno podobo dve gledališči, skoraj čisto enaki na pogled. Prvemu je ime prav tako kakor trgu, na katerem stoji; tam igrajo že veliko večerov veselo opereto »Pri belem konjčku«. Hiša na oni strani je resnejša: to je gledališče Sarah Bernhardt. Veliki letaki ob vhodu povedo, da lahko vidiš na tem odru samega Pierra Brasseura in to v vlogi znamenitega angleškega igralca Edmunda Keana. Brasseur, ki je prišel vsaj v gibljivi sliki že tudi do naših krajev, imenujejo nekateri »najmočnejšo figuro sedanjega francoskega gledališča« in Sartre, ki je priredil Dumasovo kroniko o Keanovem življenju za današnji oder, je zapisal ob premieri: »Človek ne ve, ali gleda Brasseur, ko igra Keana ali Keana, ko igra Brasseur!«

Kakšen je Sartrov delež pri adaptaciji Dumasovega dela? Sam pravi, da je bila njegova naloga zelo skromna: treba je bilo odstraniti rjo in nekaj plesnobe, skratka, treba ga je bilo posnažiti, da bi ljudje laže zbrano prisluhnili tej nenavadni igri.

Neskončna vrsta pred blagajno — in to v gledališču z resnim sporedom — dokazuje, da Parižani cenijo Brasseurovo umetnost. Večkrat se zama pri družiš čakajočim, kajti niti Internationalni gledališki inštitut za to predstavo ne more preskrbeti vstopnic in ko prideš nazadnje le na vrsto, dobiš za nepretrskromno vsoto zelo skromen sedež na zadnji galeriji in to za nedeljsko popoldansko predstavo. Med rameni vseh tistih, ki bi tako kakor ti radi videli Brasseurja, vidiš izsek odra in presneti te slikovita, skoraj drzna Taucerjeva scena. Slušiš, da se dogaja na odru nekaj velikega. Med njim in med teboj pa je tisoč ljudi, ozračje, tako značilno za razprodane nedeljske predstave, nemirno premikanje, pomenki in ogorčeno sikanje tistih, ki bi radi zbrano prisluhnili. Le krepki, in vendar tako mehki Brasseurijev glas je tudi v tem

pozabljenem kotu prav tako živ kakor v prvih vrstah. Stežka dojemaš predstavo. Kolikor je dojameš, te opaja. Sodbe pa bi s teh vrstoglavih višin skoraj ne tvegal.

Gledališče Babylone, tri sto ponovitev Beckettove dvodejanke »Pričakovanje Godota«. Predstava, o kateri se je pisalo že tudi pri nas. Gledališče, ki je gostovalo s tem delom menda že v Nemčiji, Švici, Belgiji. Igra, ki jo je prišel Guy Dumur med desetorico najboljših, kar jih je dala Evropa po tej vojni. Dogodek, o katerem je zapisal Jean Anouilh, da je njegov pomen prav tolikšen, kakor je bil pomen prve pariške uprizoritve Pirandella, ki jo je pripravil Pitoč pred tridesetimi leti.

Upajmo, da je mislil Anouilh na delo samo in da pomena tega dogodka ni povezoval z uprizoritvijo v gledališču Babylone. Brez predsodkov sem šel v to skromno dvorano. Še več: priporočila so bila z vsih strani več kakor ugodna. In vendar — od petih igralcev bi mogel dati priznanje enemu samemu. Prizadevanja ostalih štirih bi zelo nerad imenoval z besedo, ki se mi je vsiljevala ves večer. Naši kritiki bi najbrž ne bili tako obzirni. Ko bi gledali tako predstavo v katerem koli slovenskem teatru, bi se široko razpisali o dilantizmu. Predstava brez vsake notranje igre, brez čuta za mero v režiji, brez enega samega domisleka v sceni. Večer, za katerega bi ti bilo skoraj žal, ki pa ima vendarle svojo ceno: pomaga ti, da si osvetliš pariško gledališko življenje z vseh strani.

Stirje večeri ali sedem predstav v Comédie Française, štiri predstave v gledališču Marigny, en sam obisk v Théâtre National Populaire in še deset odrov, ki igrajo po več mesecev zapored isto delo — vse to ti kajpada še ne daje možnosti za sodbo, ki bi bila trdna, poglobljena in za vsakogar veljavna. Treba bi bilo še in še obiskovati Barraulta in Vilarja, Comédie

in stare domove Jouveta, Batyja, Dullina; morda bi se podoba tu in tam spremenila, ko bi utegnili počakati nove premiere v gledališču Gramont v Gymnase, v »Zepnem gledališču«; morda bi te pritegnila Brealova vesela igra na žalostni sujet, ki jo igrajo z naslovom »Huzarji« in jo štejejo nekateri za največji komedijski uspeh sezone, ali pa Genetove »Služkinje«, igra s tremi dekleti, ki jo uprizorjajo nekje na Montparnassu. In še in še...

Bežne vtise, ki so prav gotovo zelo subjektivni, pa da že tudi teh trindvajset predstav. Ko jih poskušaj zbrati in urediti tam nekje med francoskim Strasbourgom in avstrijskim Salzburgom, ko se vrste ob progi nemška mesta in naselja, razmišljaš najprej o literarni in gledališki ceni tega, kar si obiskal in spoznal, to se pravi o repertoarju in o odskrsnih podobah posameznih del iz tega repertoarja.

Pariz velja že dolgo za središče, kjer se stekajo evropske poti in od koder so vselej tekli vplivi vse do Rusije in Orienta in tudi onstran Atlantika. Tudi v gledališkem pogledu. Zato pričakuješ, da daje današnji Pariz s svojimi menda sedemindesetimi dramskimi gledališči tudi srečno izbran in zanesljiv prerez tega, kar je svet v naših dneh napisal za oder. Najdeš pa čisto drugo skrajnost: veliko, presenetljivo veliko klasike in zraven tega kopico del znanih in priznanih in še nekaterih manj znanih francoskih avtorjev. Gotovo je to z ene strani razumljivo in tudi prav, vendar je rezultat hudo enostranski, če pomislimo, da bi lahko prešli moderna dela svetovne literature, ki jih zdaj igrajo v Parizu, dobesedno na prste in da bi nam bili obe roki za to skoraj odveč. Če navedemo za primer, da igrajo izmed Američanov edinole našega znanca Williamsa, od Italijanov samo Pirandella in to tako rekoč kot klasika, da nikjer ne igrajo kakega nemškega, niti skandinavskega, kaj šele slovanskega ali kakega drugega bolj »eksotičnega« dela, potem je ožina in enostranost pariškega repertoarja precej natančno orisana. In to v centru, za kakršnega je Pariz vselej veljal in za kar bi bil tudi danes najbolj poklican, prav gotovo preseneča in vzbuja pomisleke.

(Dalje)

SPORT IN TELESNA VZGOJA

PO ZMAGAN

nad reprezentancama Izraela in Grčije

Atene, 29. marca. — Uspešno smo preskočili tudi zadnjo oviro v kvalifikacijah za svetovno prvenstvo. Stiri tekme, štiri zmage. Z bilanco smo lahko zadovoljni. Z igrar, kakršno pa so igrali naši reprezentanti, pa ne.

DVA RAZLIČNA POLČASA

Sedaj, ko je minila nervoza, lahko laže spregovorimo o slabostih. Najprej: naši nogometaši se ne znajo boriti z nasprotniki, ki se namo branijo. To slabost je bilo opaziti na vseh štirih kvalifikacijskih tekmah.

JUGOSLOVANSKEMU STRELČU NI BIL KOS Xanthopoulos

Nashe moštvo očitno ni v formi. Za slabo igrar posameznikov so nekateri opravičljivi razlogi, za moštvo jih pa ni. V prihodnje bo treba marsikaj narediti, če želimo na svetovnem prvenstvu doseči uspeh.

Namesto tega so igrali netočno. Niso menjavali mest in so pretirno igrali z visokimi žogami. Seveda s tako igrar naši igralci niso mogli razbiti krepko grško obrambo. Če k tej napaki pridružimo še nekorištnost, ki je bila posledica redkega in netočnega podajanja, potem nam je ra-

stoval neodločen rezultat, so po Veselinočevem голу, igrali mirno in preganjali Grke po igrišču.

FAIR BORBA

Od pomlajenega grškega moštva smo več pričakovali. Le-ta pa je bil samo postrvovalen in borbena. Domačini so igrali precej nervozno, netočno so podajali in bili celo nespretni pred vrati. So se pa srčno borili in zelo fair. Res v Atenah sta se oba nasprotnika športno borila.

Sodnik Ruffi pa je napravil slab vtis. S sojenjem svojega šesta mednarodne tekme se res ne more pohvaliti.

Po tekmi smo se razgovorjali z njim. Rekel nam je, da enajstmetrovke, katero je zakrivil Rosidis, ko je z roko sunil žogo z Mititcheve glave, ni dosodil zaradi tega ker je ta prekršek prepoznal videl.

NAVJAJCI NISO BILI V »FORMI«
Se nekoč se ni izkazal. To so bili navjajci. Posebno bodimo pričakovali smo, da bodo bolj bodrili domače moštvo, saj so znani kot zelo temperamentni. Le od časa do časa se je slišalo »modri, modri.« V drugem polčasu, ko je naša reprezentanca zaigrala boljše, so navjajci postali nekoliko glasnejši.

VEČ POGUMA
Ko se spominjamo igrar naše državne reprezentance lahko rečemo, da ta v kvalifikacijskih tekmah za svetovno prvenstvo ni v vsem zadovoljiva.

Pred nami je mesec dni. Pred nami so tri mednarodne tekme. V teh dvobojih je treba marsikaj naučiti. Pri izbiri igralcev bodimo bolj poglobljeni. Ni se treba omejit samo na renomirane nogometaše. Dajmo priložnost onim, ki so se v zadnjem času izkazali. Našo reprezentanco je treba pomladiti.

K temu naj nas vodijo izkušnje iz teh zadnjih štirih tekem.

Lj. Lovrič

„Zmaga Jugoslavije ni bila vpisovanje“

piše dopisnik pariškega »L'Equipe«

Pariz, 29. marca. — Današnji športni časnik »L'Equipe« objavlja komentar svojega posebnega dopisnika Maxa Urbina, s tekme v Atenah. Le-ta piše, da zmaga Jugoslavije ni bila nič trenutek vprašanje. »Jugoslavija je takoj spodbila pokazala svojo veliko tehnično in taktično premoč,« piše Max Urbini. »Njeni reprezentanti so imeli igrar v svojih rokah Čajkovski in Raiikov sta pomagala jugoslovanski napadu, grška obramba, ki se je zbrala v svojem kazenskem prostoru, namerila na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Jugoslovonom,« končuje »L'Equipe« svoj komentar, »katerim je zadovoljen, da ne da bi pazila na sistem svoje igre.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

»Neugoden teren,« meni Urbini, »je Jugoslovane nedvomno oviral, da bi natančne streljali. Vratar Stojanović je samo enkrat v prvem polčasu prijel žogo, ki jo je Fanakis strmežljivo nameril na jugoslovanske vrata. Iz tega je jasno razvidno razmerje sil na tem dvoboju.«

Novi člani Zveze športov

Na konferenci Zveze športov Jugoslavije, ki bo 8. aprila v Beogradu, bodo sklepali o sprejemu novih članov. Za sprejem v Zvezo športov so zaprosile naslednje zveze: vito-moto zveza Jugoslavije, športni odbor Zveze študentov Jugoslavije in združenje športnih zdravnikov in športnih inštitutov.

SAHOVSKO MOŠTVENO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE

NADALJEVANJE PREKINJENIH PARTIJ II. KOLA

Valjevo, 29. marca. V nadaljevanju prekinjenih partij II. kola so bili doseženi naslednji rezultati: Partizan LSK 6,5:1,5, Slavija - Novosadski šahovski klub 7:1, LUSK - Crvena zvezda 4:4, Mladost - Valjevski šahovski klub 5,5:2,5.

Clan Partizana, dr. Trifunović je dobil prekinjeno partijo proti Levadiću, Matanović proti Milinarju in Trajković protiv stupici LUSK je izenačil rezultat v dvoboju s Crveno zvezdo, ker je Trampuš dobil partijo s Kostičem, Mikunda pa je remiziral z Vukovićem.

Vrstni red po II. kolu: Partizan 12, Mladost 10,5, Slavija 9,5, LUSK 8,5, Valjevski šahovski klub 8, Crvena zvezda 7, Novosadski šahovski klub 4,5, LSK 4.

Partiji dvoboja

Botvinik—Smislov

PETA PARTIJA

Beli: Smislov Crni: Botvinik
1. c4 c6, 2. d4 d5, 3. Sf3 Sf6, 4. Sc3 e6, 5. Lg5 dc, 6. e4 b5, 7. e5 h6, 8. Lh4 g7, 9. Sg5 hg, 10. Lg5 Sbd7, 11. e4 Lb7, 12. g3 Db6, 13. Lg2 0-0-0, 14. 0-0 Se5, 15. De2 Dd4, 16. Le3 Dd3, 17. Tfd1 Dxe2, 18. Td3 Kd8, 19. S:e2 Sc3, 20. h3 Kc7, 21. bc bc, 22. La7 c5, 23. Tbl Lg2, 24. Lb4+ Kc6, 25. K:g2 Lh6, 26. L4 c5, 27. a4 ef, 28. gf c3, 29. S:c3 L:f4, 30. L:f4 S:f4+, 31. K:g3 Sh5, 32. Kg4 S:f6, 33. Kg5 Sd5, 34. S:d5 K:d5, 35. h4 f6+, 36. Kg4 c4, 37. a5 c3, 38. a6 Ta8, 39. Kf5 T:a8, 40. h5 Ta2, 41. K:f6, Remi.

ŠESTA PARTIJA

Beli: Botvinik Crni: Smislov

1. d4 Sf6, 2. c4 g5, 3. Sc3 d5, 4. cd S:d5, 5. e4 S:c3, 6. bc Lg7, 7. Lc4 0-0, 8. S:e2 b6, 9. 0-0 Lb7, 10. L3 c5, 11. Lg5 cd, 12. cd Sc6, 13. Ld5 Dd7, 14. Dd2 e6, 15. L:e6 L:c6, 16. Tfel Lb7, 17. Tadi Tac8, 18. Lh6 L:h6, 19. D:h6 L:e2, 20.

Bukarešta, 27. marca. V Bukarešti so bile sinoči končane vse tri partije zadnjega kola. S tem je bil končan mednarodni turnir, ki se ga je udeležilo 18 šahovskih moštvo.

Končni vrstni red: Korčnoj (SZ) 13, 2. Nežmetdinov (SZ) 12,5, 3-4. Holmov (SZ) in Filip (CSR) 11, 5. Kluger (Madžarska) 10,5, 6-7. Furman (SZ) in Pachman (CSR) 10, 8. O'Keally (Belgija) 9,5, 9. Stahlberg (Švedska) 9, 10. Trojanesou (Romanija) 8,5, 11. Szandorf (Madžarska) 8, 12-14. S. Szabo (Romanija), Sliwa (Poljska), Balanel (Romanija) 7, 15. Wade (Nova Zelandija) 6,5, 16. Choleta (Romanija) 6, 17. dr. Paoli (Italija) 3,5, 18. Vollescu (Romanija) 3 točke.

»Loves« ima kot figura v angleškem šahu škofovsko kapo. Angliški šahisti imenujejo lovca »škof«. Francoski šahisti so škofovsko kapo imeli za črno dvornega norca, ker sta si pač podobni. Zato imenujejo lovca »norce«. Ker v začetni poziciji lovce stoji poleg kralja, je zgornji namig v pregovoru razumljiv.

»Uroda daje prednost ljudem brez razlogov in brez izbire; na šahovnici so norci najbližji kraljem.« (Francoski pregovor, XVII. stol.)

»Ljudi najbolje spoznaš pri šahu in na potovanjih.« (Ruski rek.)

Jugoslovanski košarkarji v Braziliji?

RAZGOVOR S TAJNIKOM MEDNARODNE FEDERACIJE JONESOM

(Po ebej za »Borbo«)

Pariz, 29. marca. Pred odhodom iz Francije smo zvedeli, da se v Parizu mudi tajnik Mednarodne košarkarske federacije Jones. Poptajali smo ga. Najprej je povprašal, kako je kaj z našo košarko in kakšni so bili uspehi Crvene

VENDAR TUDI JUGOSLAVIJA

Naša državna reprezentanca je bila na evropskem prvenstvu šestina. Resda so nekaj časa govorili, da ni gotovo, ali bodo košarkarji SZ in in-

»Jugoslovanski košarkarji lahko mirno dušo mislijo na priprave za svetovno prvenstvo, ker je njihova udeležba v Sao Paulo gotova stvar.« Da bi podprl svojo trditve, je Jones pokazal pismo prireditelja, iz katerega je videti, da žele Brazilci imeti v gosteh ne devet, marveč 15 reprezentance, in sicer: Argentine, Urugvajca, Čila, Paragvajca, Perujca, ZDA, Kanade, Kube, Mehiko, Francije, Španije, Jugoslavije, Egipta, Izraela, Filipinov.

Če bi reprezentanci SZ in Madžarske dobili brazilsko vizauro in se odločili za pot prek Oceana, bi po Jonesovem mnenju odpadli košarkarji Španije in Kube. CSR, ki si je tudi na prvenstvu v Moskvi pridobila pravice do potovanja v Sao Paulo, je svojo udeležbo dokončno odpovedala. Potemtakem ne pride v poštev, da bi naša reprezentanca odpadla.

BEOGRAD — EDINA NADA

ZA ŽENSKO EVROPSKO PRVENSTVO

Tajnik Mednarodne federacije se je nato zanimal, kako je z organizacijo evropskega prvenstva za ženske reprezentance.

»Če bo tudi Beograd odpovedal in umaknil svojo kandidaturo,« pravi Jones, »bomo morali odložiti prvenstvo vsaj za dve leti.«

Iz nadaljnjega razgovora z Jonesom smo spoznali, da so on, pa tudi ostali člani Mednarodne federacije precej trdno prepričani, da bo naša država sprejela organizacijo evropskega košarkarskega prvenstva za ženske.

Ljubljana, 29. marca. Košarkarska reprezentanca Ljubljane bo 1. in 2. maja sodelovala na mednarodnem turnirju v Zagrebu, na katerem bodo igrala še reprezentance Zagreba, Bruslja in Zeneve.

DNEVNE NOVICE

Problem naših ljudskih knjižnic je predmet konference, ki jo sklicuje Društvo bibliotekarjev Slovenije v četrtek, dne 1. aprila ob 11. uri v Pionirski čitalnici v Ljubljani, Trg revolucije (poslopje Slovenske Maticice). — Vljudno vabljati!

Rezervne oficirje s tenov Trnovo, Kolezija, Mirje in Krakovo obveščamo, da bo v četrtek, dne 1. aprila predavanje za pešadijske rezervne oficirje v prostorih v Karunovi ulici števil. 14 (Trnovo) s pričetkom ob 20. Udeležba je obvezna.

Zakaj bi molje samo preganjali, ko dobite lahko sigurno sredstvo, da jih uničite. Zahtevajte povsod samo MOTOKI!

PREDAVANJA

V torek, 30. marca ob 20. uri bo predaval prof. dr. Leon Zlebnik o »Vlogi domišljije v človekovem življenju iz cikla »Svojstva otrok v različnih razvojnih dobah«. Predavanje bo v 1. državni gimnaziji v Vegovi ulici, I. nadstropje.

Priradostovno društvo vabi na predavanje univ. prof. dr. Boža Sker-

lja: Severna Minnesota in Yellowstoneki narodni park. 60 barvnih diapozitivov. Predavanje bo v torek, dne 30. marca ob 20. uri v predavalnici Prirodoslovne fakultete na univerzi, vhod iz Gosposke ulice.

Slovensko zdravniško društvo vabi vse zdravnike na predavanje prof. dr. Pierre Mallet-Guyra kirurga iz Lyonsa, o »Diagnostiki in terapiji kroničnega recidivirajočega pankreatitisa«. Predavanje bo v torek, 30. marca ob 18. uri in ne ob 16. uri, kot je bilo pomotoma javljeno, v predavalnici Interne klinike v Ljubljani.

»Kadi se in smrdi!« trdi oče, ko je prišel domov. Ni čudno, Nežka je vrgla v ogenj še mokre kosti. Če bi jih shranila in čim bi se nabralo nekaj kil, odnesla v najbližjo zbiralčno odpadkov, bi imela namesto dima in smrada še nekaj denarja! Pa čeprav bi bilo samo za enkrat za v kino!

Simonitija — 22.15—23.00 Musica viva: Bela Bartok: Koncert za violo in orkester (Prva izvedba v Radu Ljubljana) — 23.00—24.00 Oddaja za tuljino — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Torek, 30. marca: 13.45 Lahka in zabavna glasba — 4.30 Kulturni razgledi — 14.45 Narodne pesmi poje Janez Lipušček, pri klavirju Janko Ravnik — 17.00 v ritmu veselih pesnih melodij — 17.30 Od Soče do Drine — 18.35 Predstavijo se vam moderni saksofonisti — 20.09 G. Puccini: »Madam Butterfly«, opera v 2 dejanjih in 3 slikah, izvajajo solisti, zbor in orkester avstrijskih simfonikov, dirigira W. Loibner.

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA

Torek, dne 30. marca: lekarna »Melje«, Meljska c. 2.

RADIO

5.30—7.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 7.30—7.50 Melodije v ritmu — 7.50—8.00 Obvestila in objave — 8.00—8.15 Slovenske narodne pesni izvaja Miško Baranja s svojim eigen-skim orkestrom — 8.15—8.20 Za naše gospodinjice — 8.20—8.30 Zabavna glasba — 8.30—8.40 Poročila in vremenska napoved — 8.40—9.00 Pavel Rasberger: Finale in 2. dejanje operete Rdeča nageljni — 12.00—15.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana, vmes od 13.15—13.30 Oddaja v madžarskimi — 16.00—16.30 Igra pianistka Jeni Srebot-Komarjeva — 16.30—16.45 Mariborski felton — 16.45—17.00 Zabavna glasba — 17.00 do 23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

»PARTIZAN«: Ameriški film »Borec«. »UDARNIK«: Jugoslovanski film »Sivni galebi«. »STUDENCI«: Ameriški film »Steklena menažerija«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Torek, 30. marca ob 19.30: F. Hugh Herbert: Vsakih sto let. Sola T.A.M. — Ob 19.30: Verdi: Traviata. Gostovanje Otte Ondine.

UMETNOSTNA GALERIJA

Razstava grafik in drobne plastike Debenjak — Batič. Razstava obsega grafična dela enega najvidnejših jugoslovanskih grafikov Rika Debenjaka in drobno plastiko znanega slovenskega kiparja Stojana Batiča. Razstava je odprta od 21. marca do 4. aprila dnevno, razen v ponedeljkih, od 9. do 16. ure. Prijave za ekskurzije pošiljajte na telefon 25-45. Vodstvo po razstavi zagotovljeno.

DRORNI OGLASI

BIRO ZA ORGANIZACIJO UPRAVE IN GOSPODARSTVA obvešča udeležence Seminarja za proučevanje in razvoj gospodarskih predpisov, da bodo gradivo s seminarja te dni dostopno. Dosedanja Birotu izročena naročila je prevezo založniško podjetje »Rad«, ki jih bo izvršilo proti plačilu 300 din za izvod na tek. rač. »Rad«, Beograd 102175. Za ostale naročila je cena 300 din.

STROJNIH KLJUČAVNICARJEV

sprejme takoj Mestno strojno podjetje, Ljubljana, Dolenjska 76.

PRODRAM HIŠO ob Cesti št. 9, Mirce pri Gorici.

Tekstila tovarna »Novotek« v Novem mestu išče za takoj

MOŠTRA MOKRE IN SUHE

APRETURE VOLNENIH TKANIN.

Plašca po tarifnem pravilniku. Ponudbe z opisom dosedanjih službovanja pošiljate na gornji naslov. Stanovanje za samca ali družino zagotovljeno.

»RAD«

LIST ZA VPRAŠANJA SINDIKATOV IN DELAVSKEGA UPRAVLJANJA

Prinaša v svoji zadnji številki med drugim:

Bolniško zavarovanje pred skupščino.

Drage navijaške strasti.

Zakaj se draži tekstilno blago?

Potrebne so spremembe.

Dopolnilne plače državnih uslužbencev.

Družbeni plani ljudskih republik.

Mladi kadri našega gospodarstva.

Mali kinematografi v novih pogojih.

Sklepi seje predsedstva Centralnega sveta ZSJ.

Prav tako prinaša tudi naslednje rubrike:

»Skupščinske teme«, »Delavsko samoupravljanje«, »Iz mednarodnega sindikalnega gibanja« in »Poslušajmo se tujih izkušenj«.

»Rad« prinaša kot prilogo teže komisije s predlogi o spremembah in dopolnitvah bolniškega zavarovanja.

»Rad« izhaja dvakrat mesečno. Letna naročnina znaša 300 din, polletna 180 din.

Naročnike pošiljate založniškemu podjetju »Rad«, Beograd. Tekoči račun 102-T-75.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški barvni film »Trobente in tobni«

V glavnih vlogah Debra Paget in Clifton Webb.

Tednik

Predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Predprodaja vstopnic od 12.30 dalje.

KINO »SOCA«

Ameriški film »Njeno življenje«. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Predprodaja vstopnic od 10. do 11. ter od 15. ure dalje.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film »Winchester '73«. Tednik. Filmske novice št. 9. Predstave ob 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 17. ure dalje.

KINO »SIŠKA«

Ameriški film »Postaja Unione«. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. uri. Prodaja vstopnic od 15. ure dalje.

JESENICE — RADIO»

Ameriški film »Pošna postaja«. Predstavi ob 18. in 20. uri. »PLAVZE«: Francoski film »Sola na prostem«. Predstava ob 18. uri.

GLADALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA

Torek, 30. marca ob 20: Gorki: Vasa Zelnizova. Abonma red C. (Rašela — Ančka Levjarjeva, Natalija — Vika Grilova).

Sreda, 31. marca ob 20: Gorki: Vasa Zelnizova. Abonma red E.

Četrtek, 1. aprila ob

SKUPSCINE ZVEZE SINDIKATOV KRANJSKEGA OKRAJA

Zadovoljiva udeležba, a slaba vsebina

Delo v sindikalnih podružnicah ni bilo dovolj sistematično — Tudi sindikalna zavest pri članih ni bila zadovoljiva

Kranj, 29. marca. Včeraj je v Kranju zasela okrajna skupščina Zveze sindikatov, na kateri je sodelovalo 122 delegatov iz sindikalnih podružnic, podjetij in ustanov kranjskega okraja. Poročilo, ki ga je predložilo predsedstvo OSS, so delegati proučili že prej, tako da se je takoj po izvolitvi običajnih komisij začela razprava. Zaradi nekaterih nejasnosti se je precej zavleklo sprejemanje blagajniškega poročila in proračuna, ker so nekateri delegati dali posameznim razdelkom spreminjalne predloge, ki pa niso bili zmeraj umestni. Tako je tudi nekdo predlagal, naj bi mlajši, ekonomsko šibkejši krajevni sindikalni sveti (Ziri, Zelezniki) ne odvajali 40% prispevek OSS, kakor je bilo to sklep republiškega plenuma ZSS. Vendar predlog niso osvojili, ker bi taka pomoč šibkim organizacijam ustvarjala zmedo in nerednosti v finančnem poslovanju. Pač pa so zadovoljili predsedstvo OSS, da iz sredstev, ki so mu na razpolago, podpre materialno šibke KSS. Nepotrebna

je bila obširna razprava o dohodkih in izdatkih sklada za nezaposlene delavce: nekateri delegati namreč niso poštovali doležen za uporabo tega sklada ter so brez vzroka izražali zaskrbljenost o zadostnosti sredstev tega sklada. Razprava delegatov je začrtala tudi odnos sindikatov do delavskega samoupravljanja, dolžnost sindikalnih podružnic za večjo storilnost pri delu, zlasti pa se je zadržala pri vprašanju vzgoje mladine, kjer so ugotovili več pomanjkljivosti. Skupščina je izdelala k vsem tem vprašanjem ustrežajoče sklepe ter izvolila nov Okrajni sindikalni svet.

Razprava delegatov je začrtala tudi odnos sindikatov do delavskega samoupravljanja, dolžnost sindikalnih podružnic za večjo storilnost pri delu, zlasti pa se je zadržala pri vprašanju vzgoje mladine, kjer so ugotovili več pomanjkljivosti. Skupščina je izdelala k vsem tem vprašanjem ustrežajoče sklepe ter izvolila nov Okrajni sindikalni svet.

V deželo je prišla pomlad

Tudi v sončnih Brdih je letos bolj kasna ko druga leta

Prezgodaj sem iskala pomlad na Gorškem. Prezgodaj in prepozno. Prva pomlad se je začela že zdavnaj javljati. Za isto cvetličje, za leno pomlad sem pa prišla nekaj dni prej zgoraj.

Brda, sončna Brda! Ne vem zakaj, toda vsako, ki je o Brdih slišal priporočiti, si predstavlja s soncem obijano ter z zelenjem in cvetjem odeto pokrajino, polno črešnjevim pomladim in zorečeja prosjača jeseni. In vendar, kdor obišče Brda deževnega dne, je skorajda razočaran. Razočaran, ker je pričakoval vse kaj drugega, kot je doživel! Vendar pa, kdor je videl Brda, ob kateremkoli letnem času, ob kakršnemkoli vremenu, si želi videti jih pomladi v cvetju. To je pravi raj, pravijo domačini, kamorkoli se ozreš, vse je en sam cvet. Brda, skoraj celotno pred sabo, pa hodi kadar koli skozi Kojško, Cerovo, Smartno, Medano... Po njih pa vinogradi, vinogradi, vinogradi in nasadi česenja, hrusk, breskev... Burja neprestano čese drevoje traja, pozimi huje, v drugih letnih časih mišje, toda vtrajno in dosledno od severa proti jugu... Letošnja tudi v Brdih precej hujša, da sime je nekoliko zavrla delo v vinogradih in pomladansko rast. Brici jih niso utegnili vse prekopati. Tudi zaradi sedanjih pogostih deževnih dni delo močno zaostaja. Krompir je še vedno v kleteh, namesto da bi bil že zdavnaj v zemlji. Vsaj druga leta so ga v tem času že vsega potlačili, pravijo domačini. Ljovnjata zemlja še mokra in je ni mogoče prekopavati. Zato pa vinogradniki hite obrezovati trte, kolikor tega še niso opravili, povezujejo jih in rekajo, nakoljujejo. V Medani, Vipolžah, na Cerovem je že več zemlje obdelane kot pa na Kojškem, Smartnem in drugod. Pravzaprav malenkostna razdalja in spendar koliko bolj rana je zemlja v južnejših delih!

»Staro gnezdo« Vipolže v Brdih

hip izkoristijo, če ni mogoče v zemljo, ker je premoška, spreminijo načrt in se pač lotijo tistega, kar lahko stori. Delo bo pač opravljeno nekaj dni kasneje ko druga leta, opravljeno pa bo še vedno pravi čas!

DOBRO DELAJO, LE PREMALO JIH JE

Vsi odseki so bili precej delavni — Vendar je število članov odločno premajhno za Jesenice, zato bo treba vključiti v Svobodo še precej delavcev, pa tudi intelektualci ne bi smeli stati ob strani

Delavsko prosvetno društvo Svoboda na Jesenicah je imelo včeraj II. redni letni občni zbor. Občni zbor je bila prava manifestacija jeseniških svobodašev. Občnemu zboru je dal poseben poudarek s svojo navzočnostjo Ivan Regent, predsednik Zveze Svobode.

Delavsko prosvetno društvo Svoboda na Jesenicah je imelo včeraj II. redni letni občni zbor. Občni zbor je bila prava manifestacija jeseniških svobodašev. Občnemu zboru je dal poseben poudarek s svojo navzočnostjo Ivan Regent, predsednik Zveze Svobode. Iz poročila predsednika Lojzeta Zajca je bilo razvidno, da je jeseniška Svoboda v preteklem času, ali pa vsaj zadnje mesece pahalno delovala. Godba na pihalu, ki šteje nad 60 rednih članov, je imela 41 nastopov, od tega 16 samostojnih koncertov. Svoje vrste je zelo pomladila, saj ima vključenih v godbo 15 mladincev. Fevski zbor, ki šteje 70 pevcev in pevk je imel 19 nastopov in 3 samostojne koncerte. Njegova dejavnost je posebno zadnje čase zelo dobra, ker sodeluje tudi pri Mestnem gledališču, kjer študira-jo opero »Mala Floramcy«. Kaj delaven je tudi zabavni orkester, ki je imel več nastopov. Manj delavne so bile ostale sekcije kot lutkovno gledališče, folklorna skupina, Dolik in harmonikaški zbor. Ti odseki sicer delujejo in imajo redne vaje, niso pa imeli dovolj nastopov. Hvale vredna je tudi Ljudska univerza, ki je organizirala v tej sezoni že 14 dobrih predavanj, katerim je v skupnem prisotnosti nad 1800 poslušalcev, ali na enem predavanju povprečno 130 poslušalcev. Organizirala je tudi jezikovne tečaje.

Delavsko prosvetno društvo Svoboda na Jesenicah je imelo včeraj II. redni letni občni zbor. Občni zbor je bila prava manifestacija jeseniških svobodašev. Občnemu zboru je dal poseben poudarek s svojo navzočnostjo Ivan Regent, predsednik Zveze Svobode. Iz poročila predsednika Lojzeta Zajca je bilo razvidno, da je jeseniška Svoboda v preteklem času, ali pa vsaj zadnje mesece pahalno delovala. Godba na pihalu, ki šteje nad 60 rednih članov, je imela 41 nastopov, od tega 16 samostojnih koncertov. Svoje vrste je zelo pomladila, saj ima vključenih v godbo 15 mladincev. Fevski zbor, ki šteje 70 pevcev in pevk je imel 19 nastopov in 3 samostojne koncerte. Njegova dejavnost je posebno zadnje čase zelo dobra, ker sodeluje tudi pri Mestnem gledališču, kjer študira-jo opero »Mala Floramcy«. Kaj delaven je tudi zabavni orkester, ki je imel več nastopov. Manj delavne so bile ostale sekcije kot lutkovno gledališče, folklorna skupina, Dolik in harmonikaški zbor. Ti odseki sicer delujejo in imajo redne vaje, niso pa imeli dovolj nastopov. Hvale vredna je tudi Ljudska univerza, ki je organizirala v tej sezoni že 14 dobrih predavanj, katerim je v skupnem prisotnosti nad 1800 poslušalcev, ali na enem predavanju povprečno 130 poslušalcev. Organizirala je tudi jezikovne tečaje.

Novi slovenski grobovi na tujem V Clevelandu so umrli Franc Zupancič, star 76 let, doma iz Zimolberka, Marija Debelak, roj. Purkat, stara 62 let, doma iz vasi Hruševca, pri Velikih Laščah, Ivanka Kunstelj, roj. Bartol, doma iz Lokškega potoka, Ana Pintar, roj. Znidaršič, doma iz Sv. Križa pri Ložu, Anton Kovac, star 73 let, doma iz Črešnjevca pri Cerkljah; smrtne so se 44 let, joše Viktor Pogacar, star 44 let, Jože Sliak, star 42 let in Suzana Seme; vse tri je do smrti povozil avto. V Hermicje je umrla Cecilija Čič, stara 60 let, doma iz St. Lamperta pri Zagorju; v Virginiji je umrl Marko Pintar, star 80 let; v Brounhtonu je umrl Anton Merlak, star 82 let, doma iz Rovt pri Logatcu; v Rock Springsu je umrl Janez Frelih, star 63 let, doma iz Lamovega pri Radovljici; v Detroitu je umrla Franciška Vogel, stara 72 let.

Prisravnice za Dan železničarjev

Goriški železničarji se pripravljajo, da li tudi letos svoj praznik čimprej proslavijo. Na predvečer Dneva železničarjev, 14. aprila, bo v kinodvorani v upravni zgradbi OLO Gorica sročena akademija s pestrim sporedom, na kateri bo sodelovalo tudi DPD »Svoboda« iz Nove Gorice.

SSD »Zelezničar« Nova Gorica bo v ponedeljek 15. aprila organiziralo več športnih prireditelj. V ta namen so se že 21. marca vršile v Ravnem pri Bohinju smučarske tekme za železničarje.

Zelezničarji pa se na praznik pripravljajo tudi s čiščenjem in olepšanjem zunanega lica postaj in drugih objektov na prosti, ki jih bodo uredili in primerno okrasili.

Razstava primorskih vin

Od 1. do 5. maja bo v Novi Gorici razstava primorskih vin. Razstavljali bodo vinogradniki in zadrugo iz Vipavske, Goriških Brd, Krasa in slovenskega dela Istre. Prednja mesta je bila razstava vin v sklopu gospodarske razstave, medtem ko bo letos popolnoma ločena in samostojna in bo tako priložnost za izražanje. Za razstavo so že začeli pripravljati.

„Mama, zdaj grem...“

Ob 10. obletnici krvavih zločinov »črne roke« na Javorniku

17-letna Marica Kelih

Noč od 31. marca na 1. april 1944 bo ostala prebivalcem Slovenskega Javornika v neminljivem spominu. Član črne roke Soklič in njegova topla so v tej noči leta 1944 uprizorili na Javorniku pravo »šentjernejsko noč«. Pod njihovimi zahrbtnimi in zločinskimi streli in noži je padlo pred 10. leti 5 nedolžnih žrtev — aktivistov Osvobodilne fronte. Sredi noči sta bila zverinsko umorjena zakonca Pajerjeva, Markelj in Oblak, med vsemi grozodejstvi pa je bil najstrašnejši umor 17letne Skojčeve Marice Kelih. Kakor ostale žrteve je tudi mladinka Marica — misleč, da jo kličejo partizani — okrog pol ena ponoči zbudila mater in ji dejala: »Mama, zdaj grem...« Toda v trenutku, ko je odprla vrata, se je zgrudila pod streli izdajalske in zločinske »črne roke«. Običajna je bila obširna razprava o dohodkih in izdatkih sklada za nezaposlene delavce: nekateri delegati namreč niso poštovali doležen za uporabo tega sklada ter so brez vzroka izražali zaskrbljenost o zadostnosti sredstev tega sklada.

je bila obširna razprava o dohodkih in izdatkih sklada za nezaposlene delavce: nekateri delegati namreč niso poštovali doležen za uporabo tega sklada ter so brez vzroka izražali zaskrbljenost o zadostnosti sredstev tega sklada. Razprava delegatov je začrtala tudi odnos sindikatov do delavskega samoupravljanja, dolžnost sindikalnih podružnic za večjo storilnost pri delu, zlasti pa se je zadržala pri vprašanju vzgoje mladine, kjer so ugotovili več pomanjkljivosti. Skupščina je izdelala k vsem tem vprašanjem ustrežajoče sklepe ter izvolila nov Okrajni sindikalni svet.

OBE „SVOBODI“ V KOČEVJU NAJ BI SE ZDRUŽILI

Glede lastništva Šeškovega doma še vedno ni urejeno

Na občnem zboru DPD »Svoboda« v Kočevju so člani ugotovili, da je bilo njihovo 11-mesečno delovanje zadovoljivo. Precej je naraslo število članstva, med katerimi je zlasti veliko delavcev. Vendar je pa bilo iz razprave razvidno, da delovni kolektivi in sindikalne organizacije premalo skrbje za »Svobodo«.

ki je zavarovan kot kulturni spomenik, lastnik pa je Fizikultura zveza Slovenije. Šeškovo dom naj bi prevzel OLO ali LO MO Kočevje, ki naj bi ga tudi vzdrževal iz proračuna. Vse sekcije so bile delavne; dramska je imela 16 predstav, od teh štiri premiere. Večkrat je nastopila tudi lutkovna sekcija; le-ta pa ima v načrtu, da bo priredila prihodnji mesec več nastopov. V okviru »Svobode« deluje tudi Ljudska univerza. Društvo je februarja organiziralo ideološko-politični tečaj, ki ga obiskuje 30 ljudi; to je pa za Kočevje vsekakor premalo. Najdelavnejša sekcija v »Svobodje« je pevška, ki ima moški, ženski in mešani pevski zbor. Razveseljivo je tudi, da v društvu deluje baletna sekcija, v katero je vključenih več kot 20 pionirjev in pionirk. Iz razprave na občnem zboru je bilo razbrati, da je nujno zbrati Rudniško »Svobodo« iz Salke vasi s »Svobodo« Kočevje-mesto; ob skupnem sodelovanju bi bili uspehi lahko boljše. Obe društvi sta le četrte ure oddaljeni drugo od drugega, zato bi bilo sodelovanje D.V.

Gledališče za Slovensko Primorje je v letošnji sezoni naštvudilo 8 del in z njimi nastopilo v 33 dvoranah. Predstave si je ogledalo 30.000 ljudi ali vsak 6 prebivalce Primorske. Med drugim so igrali tudi tragedijo »Kovarstvo in ljubezen«.

Koliko berejo v Ljutomerem okraju? V Ljutomerskem okraju je 1640 ljudi naročenih na dnevnik, 4093 na tednik in 1230 na mesečne revije. Skoraj vsak sedmi prebivalec v okraju je bil naročen enega števila ali števila, če jih ne bi nekateri imeli naročenih več. V okraju pa premalo bere dnevnike.

V rudniku Senovo so izvolili nov delavski svet

Na Senovem so 26. marca izvolili nov delavski svet. Če v jutranjih urah je volilo več ko 75% volilnih upravičencev, popoldan pa so opravili svojo dolžnost še drugi član kolektiva. Volitev so je udeležilo skupno 94% članov delovnega kolektiva. Kandidate za člane delavskega sveta so izbirali na množičnih sestankih po obratih, pododstih in odborih sindikata. Izmed 52 predlaganih kandidatov, je v nov delavski svet izvoljenih 45 članov. Izmed teh je 37 delavcev, ki delajo v proizvodnji. Sestava novega delavskega sveta je jamstvo, da bo delal z voljo in razumevanjem in da bo v delu žel uspeha.

Z OBČNEGA ZBOBA JESENISKE »SVOBODE«

Najboljša je bila knjižnica

Konjska podjetja so precej pomagala DPD »Svoboda« — Med mladimi ljudmi je veliko sposobnih igralcev — Ljudska univerza je imela veliko obiskovalcev

Pred kratkim so se člani konjske »Svobode« zbrali na občnem zboru in pregledali enoletno delo. Poročila so pokazala, da se je društvo borilo do kakor uspešno z različnimi ovirami. Čeprav so se v začetku z navdušenjem lotili dograjevanja novega kulturnega doma, ki ga je društvo prevzelo ob ustanovitvi, so kaj kmalu spoznali, da bo treba opraviti še veliko drobnih del, preden ga bodo lahko izročili svojemu namenu. Med letom so marsikaj opravili s finančno pomočjo konjskih podjetij in s prostovoljnimi delom članov. Ostalo je pa še nekaj stvari, ki nekoliko ovirajo posamezne skupine pri delu. Tako na primer v veliki dvorani še nima moč naprav za ogrevanje. Zato igralci pozimi niso mogli vaditi in zaradi tega pozimi v Konjcih tudi ni bilo nobenih prireditev razen praznikov ob državni in drugih praznikih. Iz enakega vzroka je bilo treba odklanjati tudi gostovanja. Razne uspele predstave, ki so jih igralci priredili med letom, so pa pokazale, da se med mladimi ljudmi iz podedelja veliko sposobnih igralcev.

Denarje lotiti dograjevanja novega kulturnega doma, ki ga je društvo prevzelo ob ustanovitvi, so kaj kmalu spoznali, da bo treba opraviti še veliko drobnih del, preden ga bodo lahko izročili svojemu namenu. Med letom so marsikaj opravili s finančno pomočjo konjskih podjetij in s prostovoljnimi delom članov. Ostalo je pa še nekaj stvari, ki nekoliko ovirajo posamezne skupine pri delu. Tako na primer v veliki dvorani še nima moč naprav za ogrevanje. Zato igralci pozimi niso mogli vaditi in zaradi tega pozimi v Konjcih tudi ni bilo nobenih prireditev razen praznikov ob državni in drugih praznikih. Iz enakega vzroka je bilo treba odklanjati tudi gostovanja. Razne uspele predstave, ki so jih igralci priredili med letom, so pa pokazale, da se med mladimi ljudmi iz podedelja veliko sposobnih igralcev.

Najboljši uspeh je dosegla knjižnica, ki je najboljša v okolnem okoliščem okraju. V dobrem letu so nabavili več ko 500 novih knjig, za katere je prispevala precej denarja. Tovarna usnja. Knjižnica je dobila tudi veliko novih obiskovalcev. Za skoraj polovico vseh je mladine. V vzdrževanje knjižnice so precej prispevala podjetja, pa tudi sindikati so dali svoj delež 26 različnih knjig so pa postali »Svobodi« v Sežani kot pomoč obmejnim krajem. Ljudska univerza je lani pripravila Konjčanom 18 različnih predavanj iz različnih področij. Posebno razveseljivo je to, da je lani v primerjavi s prejšnjimi leti dokaj naraslo število poslušalcev. Samostojne sekcije v »Svobodje« imajo tudi žahisti, ki so imeli več dvobojev z drugimi moštvili. L.V.

V Radgoni so uredili postajo plemenskih bikov

Napredni živinorejci so z mnogo razpravljali o prednosti postaj plemenskih bikov. Kmetijska zadruga Radgona, ki združuje skoraj vse področje občine, je lansko jesen naredila poizkus. V Podgradu je namestila tri bike Ko bo uredila hleve, bo plemenična postaja vzdrževala okrog 8 plemenskih bikov za področje vse radgonske občine razen Zbigovce, ki so preveč oddaljeni. Za oskrbnika bikov bodo namestili izkušena bikorejca, kmrila pa bodo pridelovali na zemljiščih, ki jih bodo dobili iz zemljiškega sklada. Poizkus je pokazal, da je postaja plemenskih bikov koristna ustanova za izboljšanje živinoreje. Napredni živinorejci so z njo zadovoljni. Je tisti, ki ob pripisovanju krav niso bili navajeni izbirati med biki, menijo, da bi bilo boljše, če bi bika imeli blizu. Na postaji plemenskih bikov živinorejci lahko izbira med liki, kateri bi bil za njegovo kravo ali telico najprimernejši. Vedno več živinorejcev odobrava uvedbo plemenične postaje. P.J.

Tudi turisti se zanimajo za športni ribolov

Minulo nedeljo je bil v Tolminu letni občni zbor ribiškega društva, v katerega so vključeni vsi športni ribiči Zgornjesoške in Idrijske doline ter Baške grupe, to je skoraj celotnega območja tolimskega okraja, razen Idrije in Spodnje Idrije, kjer imajo svoje samostojno društvo. Na skupščini so razpravljali o dosedanjem delu društva, ki je tudi lani stremelo za tem, da bi se z vlaganjem ribjega zaroda in mladice izboljšalo stanje naših voda. Zal pa so bila sredstva, ki so jih imeli v ta namen na razpolago, mnogo premajhna, zato z doseženimi uspehi ne moremo biti zadovoljni. Tudi v bodoče bo potrebno posvetiti vso skrb približevanju postavljenih vod, zlasti Soče, kjer živi znamenita soška postri (trutta marmorata), ki pa postaja iz leta v leto bolj redka in bi bilo ros škoda, če bi popolnoma izumrla. Športni ribolov je pomemben živitelj tudi glede tujskega prometa, česar se prav posebno na Tolminskem, ki je izrazito turistični kraj, ne bi smeli podcenjevati. Zaradi tega menimo, da tudi turističnim društvom in gostinskih zbornici ne more biti vseeno, če in koliko rib je v naših vodah ter kakšne so. Tolminski ribiči imajo mnogo dobre volje in bodo storiili vse, kar bo mogoče, da bo tudi ribič-turist našel ob naših lepih vodah primerno razvedrilo z ribolovom, pričakujejo pa, da jih bodo pri tem podpirali in jim pomagali vsi, ki jim je pri arcu razvoj in pospeševanje turizma v teh krajih.

V pijanosti je zavezil v drevo

Tajništvo za notranje zadeve v Kranju je dne 28. marca t. i. bilo obveščeno, da je šofer Milan Drinjakovič, star 27 let, v službi pri Prolektu v Kranju zavezil s tovornim avtomobilom v vinjenem stanju na levo stran ceste v neko drevo in obestral kamen s tako brzino, da se je avto obrnil okrog. Vozil je z Naklega proti Kranju, nato se je po obrnili tako, da je gledal spet proti Naklem. Spremljevalce v kablini je bil tako pijan, da ni mogel ničesar povedati. Po povrniti centri z znaša škoda okrog 100 tisoč tisoč dinarjev.

Dokaj delaven je bil pevski zbor, ki je nastopal ob raznih proslavah. Pri godbi je nastop mladincev. Le-ta je večkrat nastopila. Vsem godbenikom so s pomočjo Tovarne usnja nabavili nove uniforme. Najboljši uspeh je dosegla knjižnica, ki je najboljša v okolnem okoliščem okraju. V dobrem letu so nabavili več ko 500 novih knjig, za katere je prispevala precej denarja. Tovarna usnja. Knjižnica je dobila tudi veliko novih obiskovalcev. Za skoraj polovico vseh je mladine. V vzdrževanje knjižnice so precej prispevala podjetja, pa tudi sindikati so dali svoj delež 26 različnih knjig so pa postali »Svobodi« v Sežani kot pomoč obmejnim krajem. Ljudska univerza je lani pripravila Konjčanom 18 različnih predavanj iz različnih področij. Posebno razveseljivo je to, da je lani v primerjavi s prejšnjimi leti dokaj naraslo število poslušalcev. Samostojne sekcije v »Svobodje« imajo tudi žahisti, ki so imeli več dvobojev z drugimi moštvili. L.V.

Mrtvega so našli ob progi

V nedeljo okrog desete ure dopoldne so našli moško truplo na progi iz Zidanega mosta proti Baletnu. Moški je star približno 30 let in je bil brez dokumentov. Ima zlomljeno spodnjo celjuno in na glavi 8 cm veliko rano. Ker je ležal tik ob tračnicah, domnevajo, da je padel z vlaka. Pri sebi je imel zapesno uro, ki se je ustavila približno ob osmi uri, ob času, ko je tam skozi vozil osebni vlak.

Zaletela sta se, ker sta vozila preveč po levi strani

26. marca sta se na trgu v Breznicah pri Krškem zaletela osebni avto rudnika Mežica in tovorni avto Gozdne uprave Brežice. Nesreča je zgodila zato, ker sta oba vozila rezala ovinek preveč po levi strani ceste; zakrivila sta je oba voznika. Škoda na obeh avtomobilih je približno za sto tisoč dinarjev, tovarni jo je pa srečno odnesel.

Požar zaradi slabega dimnika v Kanalu...

Pri podjetju »Rastlina« v Kanaju, okraj Gorica, so kurili v peč. Zaradi slabega dimnika je nastal požar, ki je uničil ostražje in seno, spravljeno na podstrežju. Škoda je približno 120 tisoč dinarjev.

Kopico je zažgal

Nezman storilec je 25. t. m. ob približno 20.30 uri zažgal Ludvika Novaku v Kostanovu v okraju Murška Sobotka, kopico sena. Od le-te se je vnela listnica in del gospodarskega poslopja. Škoda, ki je nastala, znaša 60 tisoč dinarjev. Za storilceem poizvedujejo.

Požar zaradi kratkega stika

V Plinu na Mikloščevji cesti št. 12 je v noči na 27. t. m. izbruhnil požar v neki podstrešni sobi profesorja Ferda Senturja. Zgorelo je približno 150 knjig. Škoda je okrog 50.000 dinarjev. Po desetih urah tovitvah je požar povzročil kratek stik.

Hiš mu je zdrobil nogo

Ko je Venceslav Kračina iz Sompasa pred dnevi podiral topela mu je hiša padla na nogo in mu je zdrobil. Zdravniško pomoč so mu nudili v vipski bolnišnici. S skirto se je ranil v nogo Ferdinand Valentič iz Nemcevo pri Lohvah se je opravil te dni v gozd klesati smrekova drevesa. Pri delu pa mu je spodletela skirta in ga močno ranila v nogo. Zatečeno je moral v vipavsko bolnišnico.

Sofer je zavezil v vrtno ograjo

V vasi Rogoznica v ptujskem okraju je šofer avtobusa, ki vozi po